

Catalunya Cristiana

Setmanari d'informació
i de cultura religiosa
ANY XLIV | NÚM. 2245
2,90€ | 2 OCTUBRE 2022

Agustí Codinach

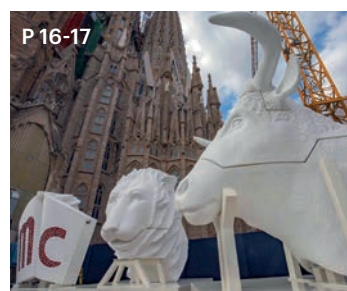
Pintades amb la Z prorussa a la catedral de Barcelona.

Llibertat religiosa: causa compartida

Noves eines per protegir un dret fonamental
que també a casa nostra pateix vulneracions

P 3 i 8-12

La Sagrada Família
culminarà
al desembre
les torres de Marc
i Lluç

P 16-17

Agustí Codinach

ràdio estel

de 8 h a 10.30 h i de 10.30 h a 14 h
El matí a Ràdio Estel

de 14 h a 15 h
Estel migdia

de 15 h a 18 h
La caravana

de 18 h a 18.45 h
Sense distància

de 20 h a 21 h
Camins

Barcelona, 106.6 / Tarragona, 100.6 / Girona, 103.4 / Lleida, 91.5 / Catalunya Central, 93.7 / Tortosa, 90.1
Vic, 98.4 / El Garraf, 96.8 / La Cerdanya, 104.4 / La Seu d'Urgell, 105.0 / Andorra, 107.5 / Era Val d'Aran, 106.0

www.radioestel.cat

SEGUEIX-NOS

Download on the
App Store

BAIXA A
Google Play

Created by Ben Avery
from the Noun Project

Llibertat religiosa, responsabilitat compartida

Quan parlem de la vulneració del dret a la llibertat religiosa sovint pensem en situacions dramàtiques de persecucions i assassinats pel fet de professar una determinada confessió religiosa. Segons la Fundació Ajuda a l'Església Necessitada, que des del 1999 elabora l'Informe de Llibertat Religiosa al Món, el 61% de la població mundial viu en països en què no es respecta la llibertat religiosa.

A Catalunya no hi ha vulneracions greus d'aquest dret fonamental reconegut a la Declaració Universal dels Drets Humans, a la Constitució espanyola i a l'Estatut d'Autonomia de Catalunya. El que hi ha més aviat és un laïcisme excloent que procura foragitar la religió de l'esfera pública i recloure-la en l'àmbit privat. Així ho afirma Eduard Ibáñez, advocat i filòsof, autor de *La lluita per la llibertat religiosa i de consciència* (Claret).

D'altra banda, el 7 de setembre passat, es va presentar el primer informe *El dret a la llibertat religiosa i de consciència a Catalunya*, referent al període 2020-2021, elaborat per la Càtedra de Llibertat Religiosa i de Consciència, de l'Observatori Blanquerna

de Comunicació, Religió i Cultura, amb el suport de la Direcció General d'Afers Religiosos de Catalunya. Es tracta de la primera anàlisi del grau de reconeixement, respecte, protecció i compliment de la llibertat religiosa a Catalunya.

Si bé la conclusió és que «a Catalunya la llibertat religiosa no pateix restriccions greus ni violacions», l'informe recull una vuitantena de vulneracions contra el dret a la llibertat religiosa que afecten principalment les confessions musulmana (58%), catòlica (20%) i jueva (16%). En relació amb els casos de pintades als llocs de culte, se n'han registrat majoritàriament en centres catòlics. En alguns casos es tracta de vandalisme contra el patrimoni, en altres de pintades de rebuig i de missatges d'odi contra la religió catòlica. Així mateix, s'hi constaten les dificultats d'algunes confessions per obrir centres de culte en molts municipis, o de realitzar enterraments d'acord amb les seves creences.

En aquest número de *Catalunya Cristiana*, parlem de llibertat religiosa: una responsabilitat comuna que és cosa de tots.

Contingut

03
Editorial

05
La setmana

06
Opinió

08
En primer pla

13
Vida eclesial

24
Educació i Família

26
Entrevista

30
Carta dominical

32
Bíblia

34
Litúrgia

36
Espai lectors

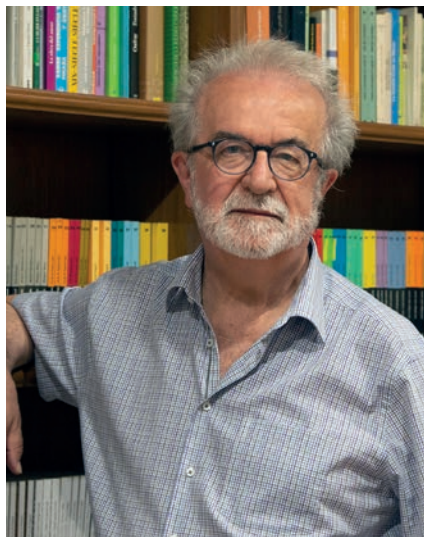
38
Societat

41
Cultura

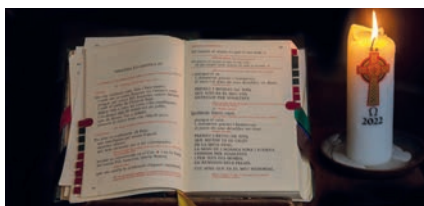
46
Agenda

47
Des del carrer

Jean-Louis Schlegel, un dels principals filòsofs contemporanis

PÀGINA 26-29

18
Formació universitària en litúrgia oberta
a tothom

Els influencers catòlics demanen al Sínode una pastoral digital

PÀGINA 14-15

El petit argot sardanístic

PÀGINA 40

47 Jaume Morales, cap de la llibreria
Claret

La setmana en tuits

PEDRO UGARTE
@PEDROUGARTE6

Periodista i escriptor

Joseph Zen, 90 anys, cardenal de l'Església catòlica, detingut per enèsima vegada el maig d'enguany (alliberat després) afronta un judici en la dictadura comunista xinesa. L'escàndol ja no és que a ningú li importi: l'escàndol és que ni tan sols se sap

LAURA DE ROSA
@LAURADEROSAMART

Periodista

Així es van acomiadar de Mahsa Amini les infermeres i el personal mèdic de l'hospital Kasra de Teherán, Iran, on va entrar d'emergència (coma i aturada cardíaca) després d'haver estat detinguda i brutalment colpejada per una «patrulla de la moral» que va veure que portava el vel «mal posat»

TXELLCALDUCH
@TXELLCALDUCH

Mestra

Primera festa d'aniversari de 1r ESO. Una mare em demana si el Biel portarà el mòbil donant per descomptat que en té. No en portarà perquè no en té. 10 nens a la festa i només 2 sense mòbil

BISBE SERGIO BUENANUEVA
@SBUENANUEVA

Bisbe de San Francisco (Córdoba, Argentina)

Els pocs minuts que he mirat del funeral d'Elisabet II han estat de la litúrgia a l'abadia de Westminster. Sempre m'impresiona el cant sacre de l'Església anglicana

EUGÉNIE BASTIÉ
@EUGENIEBASTIE

Periodista

La primera ministra britànica Liz Truss llegeix l'Evangelí Joan 14,6 «Jo soc el camí, la veritat i la vida.» És exòtic per a un francès avesat a l'estricta laïcitat

Escollat a Ràdio Estel

IGNASI MIRANDA

Matins amb ritme

La nostra programació torna a proposar, aquesta temporada de dilluns a divendres, una franja de 8 a 14 hores amb tota mena de continguts, des de la informació completa fins a l'entreteniment i les curiositats, passant per l'anàlisi, la cultura, les entrevistes en profunditat i la temàtica social o de salut. És el programa *El Matí a Ràdio Estel*. Tot això es pot trobar concretament amb Pol Marsà fins a les 10.30 i, amb Mercè Raga, al magazín fins a les 14 hores, 15 minuts més que la temporada passada.

La tertúlia és plural en els col·laboradors i en els temes. A partir de les 10.30, Mercè Raga obre la segona part compartint amb el seu equip la «taula de redacció», un interessant recull d'històries, curiositats, realitats enrevessades i altres fets, sovint des de l'humor i la sorpresa. Després ja es completen sis hores de ràdio en què les seccions i les converses, amb la música i altres recursos, poden fer gaudir els oients d'un matí ben entretingut. Es pot recuperar tot entrant a www.radioestel.cat/programes/ o bé amb l'aplicació per a mòbils «Ràdio Estel Oficial».

L'efemèride de la setmana

6 d'octubre del 2018:
mor a Barcelona la soprano Montserrat Caballé.

Zoom

EDUARD BRUFAU

La violència contra els cristians persisteix a diferents llocs del món. El 6 de setembre passat va ser assassinada a Moçambic la religiosa comboniana d'origen italià Maria De Coppi (a la imatge); el dia 16 un atac a una església catòlica del Camerun se saldava amb el segrest de diversos sacerdots, monges i laics; i la setmana passada Nicaragua va prohibir les processons religioses, un pas més en la repressió que fa anys que el govern d'aquest país exerceix contra l'Església.

FINESTRA A LA VIDA

Un altre comiat

M'he trobat gent que són, des de fa anys, lectors habituals del nostre estimat periòdic de l'Església catalana, *Catalunya Cristiana*. I com que no havia dit res en l'últim *Finestra a la vida*, els sobtava la meva absència. Alguns pensaven que feia vacances, cosa que no he fet mai en els 17 anys que portava en aquesta columna setmanal. És per això que vull acomiadar-me dels lectors d'aquest raconet que compartia amb el germà i amic Lluís Serra.

No puc deixar d'estimar-me aquest racó al qual dedicava una estona cada setmana. Fins i tot, m'he dedicat a comptar els escrits, i he tret la conclusió que durant disset anys, cada setmana, he escrit 417 articles compartint allò que tinc el privilegi de viure al costat dels més vulnerables. Unes vegades van ser

els malalts de sida, altres els amics de la presó, aventures viscudes dia rere dia pel carrer, pels pisos d'acollida, l'Obra Social Santa Lluïsa de Marillac, Escó, el meu barri del Raval, i des de fa cinc anys el meu estimat Hospital de Campanya de Santa Anna que, responent a la crida del papa Francesc, vam crear amb Mn. Peio Sánchez i Mn. Xavier Morlans, i que considero el regal més gran que Déu m'ha fet a les meves velleses.

Com que no tinc intenció de jubilar-me fins que Déu ho faci de la manera que vulgui fer-ho, continuaré vivint abocada a aquesta finestra que em mostra els més desfavorits dels quals tant he après. Potser en la petita columna que, per «exigències del guió», és a dir, pels canvis que la direcció del periòdic ha cregut convenient, se'm permet escriure cada

M. VICTÒRIA MOLINS, STJ

sis setmanes, podré fer partícips els meus lectors d'aquestes vivències.

Els canvis són necessaris i responen a la direcció d'una revista el portar-los a terme, i no es poden limitar a petits detalls com és el de substituir el logo amb el qual va néixer el 1979, per aquest de la creu gòtica actual, sinó que un canvi de firmes i d'edats sempre és bo. És per això que em vull acomiadar dels meus lectors de *Finestra a la vida* que vaig continuar en la línia del germà Adrià a la seva mort. I ara em podreu llegir —cada sis setmanes— a la columna «Església en sortida».

L'Hospital de Campanya és el regal més gran que Déu m'ha fet a les meves velleses

JOAN BUSCÀ I AMBRÓS

Economista

Des del mes d'abril, els preus no han parat de créixer. Els efectes del Covid des del febrer del 2021 i l'inici de la guerra Rússia-Ucraïna el febrer del 2022 són els principals culpables d'aquest desenfrenat increment dels preus. Lideren l'encariment dels preus els productes energètics (electricitat, gas, carburants) i segueixen els productes alimentaris, restauració i en aquests últims mesos, el turisme. Tots, productes i serveis de primera necessitat. Aquest alt nivell d'inflació té una relació i repercussió directa en els salaris i les pensions. Comportarà i caldrà actualitzar els convenis salarials i les pensions amb un increment que pot ser important.

Quan acabarà aquesta escalada de la inflació? Difícil de respondre i de fer-ne un previsió. Sí que podem

PARLEM D'ECONOMIA

La fi de l'abundància

dir que la incidència dels confinaments per la pandèmia del Covid en l'índex de la inflació de preus és pràcticament nul·la. La forta incidència en l'encariment dels preus i en general en el comportament de l'economia és per la guerra Ucraïna-Rússia.

Portem mesos de conflicte i no se'n veu la fi. Politòlegs-experts no s'atreveixen a pronosticar una data final. Pensem que Rússia és el primer productor de gas natural del món i que el 78% es ven a Europa. És el tercer productor mundial de petroli. Té les principals mines de

Quan acabarà aquesta escalada de la inflació? Difícil de respondre i de fer-ne un previsió

níquel, or i plom. Líder en el cultiu del blat, la civada i el sègol. Té els boscos més grans del món (Sibèria) i, per tant, és el principal productor de fusta. De la seva banda, Ucraïna és el graner d'Europa, amb una producció de blat o d'oli de gira-sol, del 70% de la producció mundial. Abasteix i alimenta bona part dels països de l'Àfrica.

Davant d'aquesta situació econòmica mundial, tots els líders polítics es mostren prudents i a la vegada molt preocupats per intentar buscar solucions alternatives per reduir la desbocada inflació. Acabo aquest article amb una declaració que va fer el president de França, Emmanuel Macron, el 24 d'agost: «Venem mesos difícils i per això demano a la població que faci "sacrificis"».

JOAN JOSEP
OMELLA OMELLA
Cardenal arquebisbe de Barcelona

Ells ens guarden

Aquest cap de setmana a l'Església recordem els Sants Àngels de la Guarda. Fem memòria agraïda a Déu, que ens ha donat a cadascun un àngel protector que ens acompanya al llarg de la nostra vida.

Voldria compartir amb vosaltres un bonic relat de la nostra diòcesi que té com a protagonista un àngel. La història té lloc a Barcelona durant l'Edat Mitjana. En aquella època, Barcelona estava envoltada d'una muralla imponent. Un dia de l'any 1398, la nostra ciutat va rebre la visita d'una persona molt famosa en aquella època, el dominic sant Vicenç Ferrer, gran predicador i missioner.

Els cronistes expliquen que quan Vicenç Ferrer s'acostava a una de les portes d'accés a la ciutat anomenada Portal dels Orbs, va veure un àngel. Molt sorprès, el dominic va preguntar a l'àngel què hi feia i aquest li va respondre que protegia la ciutat per ordre de l'Altíssim.

A partir de llavors, aquella entrada a Barcelona es diria avinguda Portal de l'Àngel. Al costat de la muralla es va construir una capella on es venerava una imatge de l'Àngel Custodi. nombroses famílies humils de la ciutat visitaven aquesta capella i demanaven a Déu

que els seus fills creixessin sans i forts. Quan, a mitjan segle XIX, les muralles de Barcelona van ser enderrocades, la imatge va ser traslladada primer a la parròquia de Santa Anna i, finalment, a una petita església del barri barceloní d'Hostafrancs, que actualment és coneguda com la parròquia del Sant Àngel Custodi.

A mitjan segle passat un escultor va donar a la ciutat una escultura d'un àngel que va ser col·locada a la façana d'un edifici situat al principi del Portal de l'Àngel. Des d'allà, l'àngel continua vetllant per tots els barcelonins i pels que hi passen.

Els àngels són éssers espirituals que tenen la missió de protegir-nos durant el camí de la vida cap al cel. Ho expressa bellament l'autor del llibre dels Salms quan ens diu a cadascun de nosaltres: «perquè donarà ordre als seus àngels de guardar-te en tots els camins» (Sal 90,11).

Benvolguts germans i germanes, si un dia teniu ocasió de caminar pel Portal de l'Àngel, no quedeu enlluernats tan sols per la llum dels aparadors de les botigues. Busqueu l'àngel que des de dalt ens recorda que Déu vetlla sempre per nosaltres.

Llibertat religiosa: defensa compartida

**Noves eines per protegir un dret fonamental
que també a casa nostra pateix vulneracions**

Pintades a la catedral de Barcelona, al costat de la porta de Sant Iu, que l'Ajuntament va procedir a netejar al cap de pocs dies.

La matinada del dijous 15 de setembre tres punts de la catedral de Barcelona van aparèixer guixats amb el símbol de la Z, de suport a la invasió russa d'Ucraïna. Més enllà del fet conjuntural, les pintades en centres de culte s'inscriuen en la llista d'actes que atempten contra la llibertat religiosa. En alguns casos es tracta de vandalisme contra el patrimoni, i en altres de pintades de rebuig i d'odi contra la religió catòlica. És el cas de l'escrit «L'única església que il·lumina és la que crema».

Però hi ha vulneracions més dramàtiques del dret a la llibertat religiosa. El setembre del 2020, es va intentar cremar la mesquita de Montcada i Reixac fins en tres ocasions en una mateixa setmana. Un altre intent d'incendi es va registrar el juny del 2020 a la mesquita de Manlleu. El desembre del 2021, veïns del barri del Clot de Lleida van presentar al·legacions a la Paeria per tal que no es permetés l'obertura d'una nova mesquita.

«Cal donar a conèixer en què consisteix la llibertat religiosa i trencar algunes interpretacions errònies», afirma l'advocat i filòsof Eduard Ibáñez, autor del llibre *La lluita per la llibertat religiosa i de consciència* (Claret). «Resulta urgent que la nostra societat abandoni molts dels falsos prejudicis

que dominen el relat social i mediàtic i prengui consciència que és urgent protegir la llibertat religiosa en totes les seves dimensions. Mentre aquesta consciència no arrela, la dignitat humana continuarà amenaçada i violada.»

Llibertat Religiosa al Món

Quan parlem de la vulneració del dret a la llibertat religiosa sovint pensem en situacions dramàtiques de persecucions i assassinats pel fet de professar una determinada confessió religiosa. Segons la Fundació Ajuda a l'Església Necessitada, que des del 1999 elabora l'Informe de Llibertat Religiosa al Món, el 61% de la població mundial viu en països en què no es respecta la llibertat religiosa.

«En totes les religions hi ha persones o grups que són perseguïdors i totes les religions, en algun lloc del món, pateixen persecució», reconeix Ibáñez, nomenat recentment adjunt al representant personal del copríncep episcopal d'Andorra. «Ara bé, globalment, són els cristians, en les seves múltiples denominacions, els més perseguïts i els que pateixen situacions pitjors. Una de les majors preocupacions d'Europa hauria de ser el fet que al Pròxim Orient, a l'Àsia i en determinats països africans els cristians estiguin

EDUARD IBÁÑEZ
«Cal donar a conèixer en què consisteix la llibertat religiosa i trencar algunes interpretacions errònies»

sent perseguits.» I malgrat això, «és un tema que no té una presència als nostres debats i opinió pública».

Precisament aquesta constatació va ser un dels motius que va portar Ibáñez a escriure el llibre *La lluita per la llibertat religiosa i de consciència*: «Cal tenir-ho més present i veure com des d'Europa podem fer incidència sobre aquests països, primer, per protegir les persones que estan patint persecució i, segon, per fer pressió política i demanar als governs major grau de respecte. Hauria de ser un tema de debat, com a mínim que es tingués present en les polítiques governamentals i en el debat de l'opinió pública.»

«El dret a la llibertat religiosa i de consciència a Catalunya»

La llibertat religiosa és un dret fonamental reconegut a bastament. La Declaració Universal dels Drets Humans el cita en l'article 18 i la Constitució Espanyola (CE) el recull en l'article 16. A la vegada, aquesta norma no només vetlla pel respecte a la llibertat religiosa i de culte, sinó que també estableix el deure dels poders públics de mantenir relacions de cooperació amb les diverses confessions religioses i de garantir el dret a la llibertat religiosa de tota la ciutadania.

També cal esmentar l'article 27.4 de la CE, que reconeix el dret dels pares que els seus fills rebin la formació religiosa i moral que vagi d'acord amb les seves conviccions, així com l'article 30.2 de la CE, que reconeix el dret a l'objecció de consciència al servei militar obligatori.

En relació amb l'àmbit català, l'Estatut d'Autonomia de Catalunya regula, en el seu article 161, les relacions amb les confessions religioses.

I malgrat tot aquest reconeixement, «sembla com si aquest dret no sempre es tingués prou present, o com a mínim en determinats àmbits», es lamentava la directora general d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya, Yvonne Griley, en la presentació del primer informe *El dret a la llibertat religiosa i de consciència a Catalunya*, referent al període 2020-2021, elaborat per la Càtedra de Llibertat Religiosa i de Consciència, de l'Observatori Blanquerna de Comunicació, Religió i Cultura. L'informe, que compta

amb el suport de la Direcció General d'Afers Religiosos, és la primera anàlisi del grau de reconeixement, respecte, protecció i compliment de la llibertat religiosa a Catalunya.

«És important tenir en compte que no es tracta tant d'un recull exhaustiu de les situacions de discriminació que s'hagin pogut donar a Catalunya al llarg dels darrers dos anys, sinó més aviat d'un reflex de l'impacte públic d'aquestes discriminacions», va aclarir la directora general. «De la mateixa manera, farem bé de tenir present que els casos de discriminació real poden anar molt més enllà del que recull aquest informe. Crec que és bo que assumim que bona part de les vulneracions dels drets de llibertat religiosa encara no tenen un ressò públic. I que això és així, o bé perquè els propis afectats no gosen fer-les públiques o bé perquè no les perceben com a prou importants. Estracta del que podríem anomenar realitats silenciades.»

En la presentació de l'informe, que va tenir lloc a la seu de l'Observatori Blanquerna, el 7 de setembre passat, va quedar clar que «a Catalunya la llibertat religiosa no pateix restriccions greus ni violacions», tal com va manifestar Miriam Diez, directora de la Càtedra de Llibertat Religiosa i de Consciència. Ara bé, s'hi recullen 80 incidències, com l'atac a la mesquita de Montcada i Reixac, les pintades antisemites al centre de Barcelona, els casos de vandalisme contra el patrimoni eclesiàstic catòlic, o els discursos polítics de Vox en contra de l'islam.

«Mentre en algunes regions la violació de la llibertat d'expressió religiosa es manifesta de forma evident amb violència, agressivitat, persecucions religioses, execucions, etc., la seva expressió en les societats occidentals succeeix de forma subtil i sofisticada», afirma el professor d'Estadística Àlex Escolà-Gascón, responsable del *Blanquerna Interfaith Religious Freedom Scale* («Escala Interconfessional Blanquerna sobre la Llibertat Religiosa»), una nova eina que permet mesurar nivells de llibertat religiosa basats en el dret, els fets i la percepció individual.

Així, la majoria de vulneracions de la llibertat religiosa que recull l'informe afecten les confessions musulmana (58%), catòlica (20%) i

El març passat un gran mural de colors va aparèixer en un punt elevat tocant a l'absis de la basílica del Pi.

jueva (16%). Predomina el discurs d'odi (30%), els actes discriminatoris o de rebuig (26%) i els atacs o danys materials als centres de culte (19%). S'hi constaten les dificultats d'algunes confessions per obrir centres de culte en molts municipis o la dificultat de realitzar enterraments d'acord amb les seves creences.

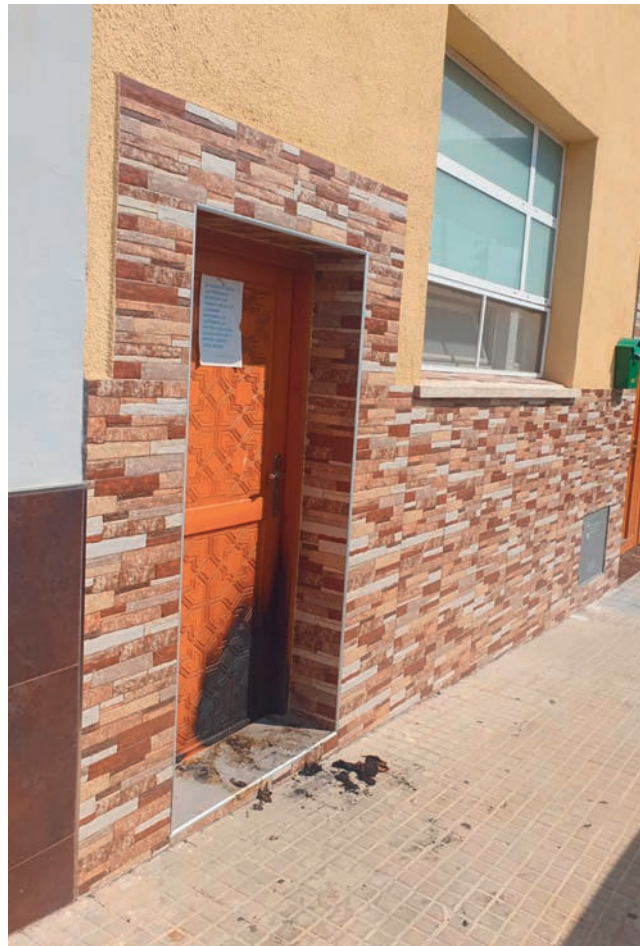
Laïcisme excloent

En el seu llibre, Eduard Ibáñez constata una altra vulneració del dret a la llibertat religiosa, «fruit d'un discurs laïcista radical o excloent promogut per alguns partits polítics i organitzacions socials, i dominant en alguns mitjans de comunicació, que pretén la superació o marginació del fet religiós perquè el considera contrari al progrés social».

En aquest àmbit s'inscriu la consigna general d'alguns partits de no assistir a actes religiosos, o el fet d'excloure les celebracions dels programes oficials de festes. Alhora, algunes normatives autonòmiques de protecció dels col·lectius LGTB tenen el risc d'introduir restriccions injustificades de la llibertat ideològica i religiosa i la llibertat d'expressió. En tercer lloc, reporta el cas de la contínua sospita que recau sobre l'escola concertada i, en particular, l'escola cristiana. I, finalment, en l'espai dels mitjans de comunicació públics, fa l'efecte que el tema religiós més aviat fa nosa, o només hi apareix com a problemàtic. En l'espai públic també hi ha una certa intoleràn-

YVONNE GRILEY
«És bo que assumim que bona part de les vulneracions dels drets de llibertat religiosa encara no tenen un ressò públic»

ÁLEX ESCOLÀ-GASCÓN
«La violació de la llibertat d'expressió religiosa en les societats occidentals succeeix de forma subtil i sofisticada»

La mesquita de Montcada i Reixac es va intentar cremar en tres ocasions el setembre del 2020.

cia envers els símbols religiosos.

«La llibertat religiosa no és solament una qüestió de la intimitat de la consciència, és també la possibilitat d'expressar públicament les creences, fins i tot amb la intenció que els altres les comparteixin, fer-ne propaganda, com fa tothom de tot», aclareix Eduard Ibáñez. «Compartir-les públicament de diferents maneres: a l'espai públic, als mitjans de comunicació, amb la construcció de temples, creant escoles de la teva línia confessional, o participant en un debat polític des de les teves creences.»

«Segurament aquí les circumstàncies històriques han portat un sector de l'opinió pública a veure amb sospita o desconfiança la religió, i en particular el cristianisme», reconeix Eduard Ibáñez. «Evidentment que la religió té patologies, com tot fenomen social, però no es pot cometre l'error de convertir un cas concret en norma general —afegeix—. Això no passa als Estats Units o altres societats, que tenen una visió de la religió molt més sana i, per tant, que permet la col·laboració entre administracions i confessions religioses, o la normalització de la presència a l'espai públic de la religió».

Eines al servei de la llibertat religiosa

Així com en la presentació de l'informe *El dret a la llibertat religiosa i de consciència a Catalunya*, Miriam Diez va concloure que, malgrat algunes dificultats, a Catalunya hi ha llibertat religiosa, també Catalunya compta amb una vitalitat a promou-

re la diversitat i la llibertat religiosa i destaca en bones pràctiques.

En són bona mostra l'existència de la Direcció General d'Afers Religiosos de la Generalitat de Catalunya, creada l'any 2000, i un dels seus organismes com és el Consell Assessor per a la Diversitat Religiosa. També la Càtedra de Llibertat Religiosa i de Consciència, que ha posat en marxa iniciatives com el I Congrés internacional de Llibertat Religiosa i de Consciència, celebrat el 2 i 3 de juny, el primer informe bianual *El dret a la llibertat religiosa i de consciència a Catalunya*, així com el desenvolupament de l'Escala Interconfessional de Llibertat Religiosa Blanquerna.

«Tots aquests instruments ens han de permetre desenvolupar estratègies millors per tal de lluitar contra tota forma de discriminació de base religiosa», remarca Yvonne Griley. «Estratègies que passen per una millora en la pedagogia del que significa el dret a la llibertat religiosa i en el desenvolupament de mecanismes per tal que qualsevol persona que senti violats els seus drets disposi de les eines i del suport necessaris per tal de poder denunciar aquestes situacions.»

Dit això, Eduard Ibáñez insta els mateixos cristians a «defensar la llibertat religiosa en totes les seves dimensions, en la individual de consciència i en la pública de poder expressar públicament la fe, tant al nostre país com a nivell internacional. També hem de defensar la importància que hi hagi una col·laboració cordial amb els poders públics a fi que les confessions religioses puguin fer la seva aportació positiva a la societat».

El primer informe «El dret a la llibertat religiosa i de consciència a Catalunya» es va presentar el 7 de setembre a la seu de l'Observatori Blanquerna.

Aquesta setmana parlem de pastoral digital, descobrim les escultures de Marc i Lluç de la Sagrada Família, ens apropem a la formació universitària en litúrgia, Agustí Cortés celebra 18 anys com a bisbe de Sant Feliu, coneixem la Fundació Sunt Lacrimae i Óscar Mateos reflexiona sobre la fi de l'abundància

**La xarxa, «nova terra de missió»,
via d'evangelització**

Els influencers catòlics demanen al Sínode una pastoral digital

REDACCIÓ
Ciutat del Vaticà

La iniciativa «L'Església t'escolta», nascuda de la mà de la Xarxa Informàtica de l'Església a Amèrica Llatina, ha presentat davant la Secretaria General del Sínode un document amb la síntesi dels resultats obtinguts per una enquesta elaborada, durant dos mesos i mig, per 244 influencers catòlics a través de les xarxes socials. El text reivindica que la xarxa pot ser un «canal formatiu de valor i futur», una via de comunicació per a l'evangelització.

El document mostra la necessitat d'elaborar «una pastoral digital de manera orgànica, sistemàtica i institucional» que impulsi la comunió, la participació i missió, a més d'una reflexió des de la teologia i el Dret canònic «com es fa amb els catequistes», perquè els influencers «siguin i se sentin part del cos i de la missió de l'Església».

«Ara sabem que un 30% dels que ens segueixen no van a l'Església, però segueixen un missioner digital», indica Xiskya Valladares, religiosa de Puresa de Maria i una de les influencers que ha participat en la iniciativa. «Com més formats estiguem, més ajudem que l'Esperit Sant continuï actuant també a internet», insisteix.

«El fet que el 30% dels que han participat en el qüestionari de consulta no siguin creients, o siguin agnòstics o allunyats de l'Església, significa molt per a l'Església, significa que en aquests influencers/missioners digitals troben una veu amiga en la qual confien i per la qual els arriba la carícia de Déu», assenyala Lucio Ruiz, secretari del Dicasteri per a la Comunicació.

XISKYA VALLADARES
«Ara sabem que un 30% dels que ens segueixen no van a l'Església, però estan seguint un missioner digital»

Dimitri Conejo Sanz

Els enquestats, amb una mitjana d'edat de 40 anys, han estat tant persones que es declaren catòliques o practicants, com no creients. De la seva banda, dels influencers que han format part de la iniciativa, el 27% són sacerdots; un 10%, religioses, i un 63, catequistes i laics compromesos.

El 67% dels catòlics enquestats se senten en sintonia amb el papa Francesc i demanen a l'Església canvis com els que proposa el Pontífex. Dins dels diferents tipus de persones allunyades, el «problema principal» és que en molts dels casos de creients que no practiquen és perquè «s'han vist jutjats i no acollits per l'Església». A més, el 84% de les persones consultades que segueixen influencers catòlics en xarxes socials expressa «haver sentit una trobada personal amb Déu», i en dos terços de les persones preguntades la relació amb l'Església s'estableix a través d'amics creients.

Moltes persones no van a l'església, però sí que segueixen influencers catòlics.

ESGLÉSIA EN SORTIDA

«Aniré a trobar el meu Pare»

Aquesta va ser la resposta al Salm 50, corresponent al diumenge 24 del temps ordinar. També la resposta del fill pròdig que, conscient i experimentat de misèria i fracàs, tot i veient-se indigne, decideix tornar a casa del seu pare. Aquesta és la resposta diària de tot el qui, després de la trobada i el coneixement de Crist, convençut pel testimoni i la llum de la Veritat, decideix sortir d'ell mateix, del propi desassossec, i emprèn el Camí de la mà de Jesús cap a Déu.

Quants cops les pretensions humanes, els temors, les ideologies o els interessos, es col·loquen per sobre dels valors de l'Evangelí, o bé s'amaguen al darrere, deixant persones o comunitats sumides en la misèria, l'esterilitat i tot allò que això comporta.

«Ens has fet per a Tu i el nostre cor està inquiet fins que reposi en Tu» (sant Agustí – *Confessions*). La VIDA és un sortir continu i caminar sempre cap endavant, cap a Déu, posats els ulls en Jesús, el qual ens revela el rostre veritable del Pare.

Caminar vagant rere els desig-nis i els pensaments del nostre cor és no conèixer els camins de Déu, és no haver arribat a la casa del Pare on regna el goig, el repòs, la vida i la fecunditat (He 3,10-11).

Serveix pensar, parlar, escoltar-nos i escoltar plegats l'Esperit, però no és tot el que ens fa ser Església en sortida. Sortir és aixecar-se i posar-se en camí, és arribar amb la Paraula encarnada, més que amb les nostres. Però, és clar, no és fàcil evitar els descontents, els «bons» i veterans.

JOAN PALERO

Coordinador de l'Escola d'Animació Bíblica a València

El 37% dels enquestats demana «una Església exemplar i valenta en les seves estructures, actituds i una manera de procedir». De la mateixa manera, les xarxes reclamen «sacerdots i bisbes més propers i oberts a la participació», sempre des d'un diàleg «sense prejudicis». Una de les conclusions a les quals arriba el document és que «els debats sobre l'exercici de la sexualitat generen conflictes intensos entre catòlics amb diferents interpretacions».

En aquest sentit, un 26% dels consultats demanen a l'Església que centri esforços en el deure d'«orientar una realitat confusa i canvi accelerat». «Es repeteix constantment la petició de no jutjar, en particular, les persones en situacions de parella irregular o per la seva orientació sexual, defensant la dignitat de tota persona, com ho feia Jesús», subratlla el document, incidint en la necessitat d'oferir respostes «amb capacitat de diàleg i aportant la veritat de Crist». I, sobretot, el continent digi-

tal reclama a l'Església que parli i actuï amb claredat «davant del que apareix com a injustificable, com la pedofília, els abusos sexuals, el menyspreu a les dones o la corrupció».

Un 17% dels enquestats creu necessari que els cristians es comportin d'una manera «més autèntica» i es reclama un compromís més gran amb la cura de la Casa Comuna. Pel que fa a la litúrgia, el 20% considera que les misses són «avorrides», la qual cosa no facilita que siguin llocs que «il·luminen i acompanyen la vida». És urgent, per això, «facilitar la relació personal i comunitària amb Déu».

Sobre els suggeriments de cara al futur, els participants en subratllen tres com els més importants: fomentar l'espiritualitat, acompanyar-assistir-atendre parelles, famílies, persones separades/divorciades en la seva vida i sexualitat, pobres, migrants, grups LGTBI, ètnies originàries, presos, etc., i renovar-se-sortir-participar.

 Barcelona

La previsió és acabar l'any amb prop de tres milions i mig de visitants

La Sagrada Família culminarà al desembre les torres de Marc i Lluc

CARME MUNTÉ MARGALEF
Barcelona
Fotos: Agustí Codinach

Així com el 8 de desembre de l'any passat es va inaugurar la torre de Maria, coronada per l'estel lluminós, aquest 16 de desembre, al final del tradicional concert de Nadal, es podran veure enllestides dues de les torres dels evangelistes, en concret les de Marc i Lluc. Les dues restants, les corresponents a Mateu i Joan, s'acabaran el desembre del 2023. Serà aleshores quan es farà la inauguració de tot el conjunt.

Durant la tradicional roda de premsa amb motiu de la solemnitat de la Mare de Déu de la Mercè, celebrada el 22 de setembre, el director general de la Junta Constructora de la Sagrada Família, Xavier Martínez, va assegurar que «la recuperació després de la pandèmia ha estat progressiva i la previsió és finalitzar l'any amb 3,4 milions de visitants». A més, va afegir que «a finals d'any s'espera haver ingressat 87 milions d'euros» i que «la previsió pel 2023 és de 102 milions, el mateix que el 2019».

La recuperació econòmica permet a la Junta Constructora del Temple Expiatori de la Sagrada Família afrontar el futur amb optimisme i confirmar que l'any 2026, coincidint amb el centenari de la mort de Gaudí i la celebració de Barcelona com a Capital Mundial de l'Arquitectura, no serà el de l'acabament de la part arquitectònica de la Sagrada Família, però sí el de la inauguració de la torre de Jesucrist, coronada per una creu de quatre braços que, amb els seus 172,5 metres d'alçada, culminarà la verticalitat del temple i canviarà per sempre l'sky line de Barcelona.

En les planificacions a curt termini, també hi ha anotades altres dates: el 2023 començaran els treballs de la coberta de la nau lateral i dels fonaments del Baptisteri, a la cantonada de Mallorca amb Sardenya, i s'acabarà

el projecte executiu del terminal de la torre de Jesucrist, i el 2025 està previst l'acabament de la capella de l'Assumpta, al carrer Provença. Alhora, properament s'iniciarà la restauració de la façana del Naixement.

Pel que fa a la nova data d'acabament de la part constructiva, els responsables del temple s'emplanten al 2024 per fixar-la. «Esperem que el 2023 sigui l'any de la consolidació de la recuperació i que el 2024 puguem fixar ja nova data per a l'acabament de la part constructiva», va exposar Xavier Martínez.

En qualsevol cas, les protagonistes de les jornades de portes obertes amb motiu de la festa patronal de Barcelona van ser les escultures que coronen les torres dels evangelistes de Marc i Lluc, representades per la iconografia clàssica del lleó i del bou, obra de l'escultor Xavier Medina-Campeny.

Com va explicar Jordi Faulí, arquitecte director, «el lleó expressa la força de les paraules i la vida de Jesucrist, és símbol de coratge i realesa, mentre que el bou és l'animal de càrrega tranquil i humil, imatge de bondat i misericòrdia». Els tetramorfs comptaran amb les ales superiors que culminaran la cota de 135 metres i es podran distingir visiblement des de la llunyania. També aniran acompanyades d'un llibre amb les abreviacions corresponents de cada evangelista.

JORDI FAULÍ
«El lleó expressa la força de les paraules i la vida de Jesucrist, mentre que el bou és imatge de bondat i misericòrdia»

Els terminals de Marc i Lluç, simbolitzats amb la imatge del lleó i el bou, són obra de l'escultor Xavier Medina-Campeny.

Església que acull i que es deixa acollir

La basílica de la Sagrada Família de Barcelona va acollir el 21 de setembre la missa de la Jornada Mundial del Migrant i del Refugiat, presidida pel bisbe auxiliar de Barcelona, Javier Vilanova. Una jornada que es va celebrar amb el lema *Construir el futur amb els migrants i els refugiats*.

En un ambient alegre i fraterno, les diferents llengües que van ressonar a l'Eucaristia van fer palesa la diversitat de procedència de les comunitats que acull l'Església de Barcelona.

En l'homília, el bisbe auxiliar va recordar que el Papa ens convida a mirar el futur amb il·lusió, i va destacar tres idees: som cridats a la vida, Barcelona és terra d'acollida i la necessitat de testimoniar la fe.

Així, va subratllar que «en aquesta terra volem viure la fe» i va convidar els fidels «a no tenir vergonya», sinó a sentir «l'orgull de formar part de l'Església catòlica». Aquest orgull passa, també, per viure en comunió, ja que «la fe és la nostra força, si la vivim units és increïble».

Segons el bisbe auxiliar de Barcelona, els germans i germanes nouvinguts han de viure formant comunitat «amb les vostres famílies, tot i que siguin lluny, i amb la família que us acull. Sentiu que l'Església diocesana us acull».

La jornada també va coincidir amb el Dia Internacional de la Pau, per la qual cosa Vilanova va demanar «per la pau al món, que donem al món esperança i alegria». Després de l'eucaristia, va tenir lloc un concert a càrrec de diverses corals ucraïneses.

Jordi Faulí mostra com serà la torre de Marc un cop finalitzada al desembre.

Formació universitària en litúrgia oberta a tothom

DR. GABRIEL SEGUÍ TROBAT

President de l'Institut de Litúrgia *ad instar facultatis* (Ateneu Universitari Sant Pacià)

El papa Francesc, a la carta apostòlica *Desiderio desideravi* de finals de juny d'aquest any, reflexionava sobre la importància de la litúrgia per a la vida de l'Església i apostava per un estudi ferm d'aquesta disciplina, dins i fora de l'àmbit acadèmic. En paral·lel, l'Institut de Litúrgia *ad instar facultatis* (ILF) de l'Ateneu Universitari Sant Pacià configurava un grau en Litúrgia, uns estudis que fins ara només es podien cursar al Pontificio Istituto Liturgico Sant'Anselmo, a Roma. El nou grau (anomenat *baccalaureatus* en els estudis eclesiàstics) ja és una realitat que comença el mes d'octubre i que permetrà posar les bases de l'estudi científic de la Litúrgia, atenent les seves tres dimensions fonamentals: bíblica, teològica i sacramental.

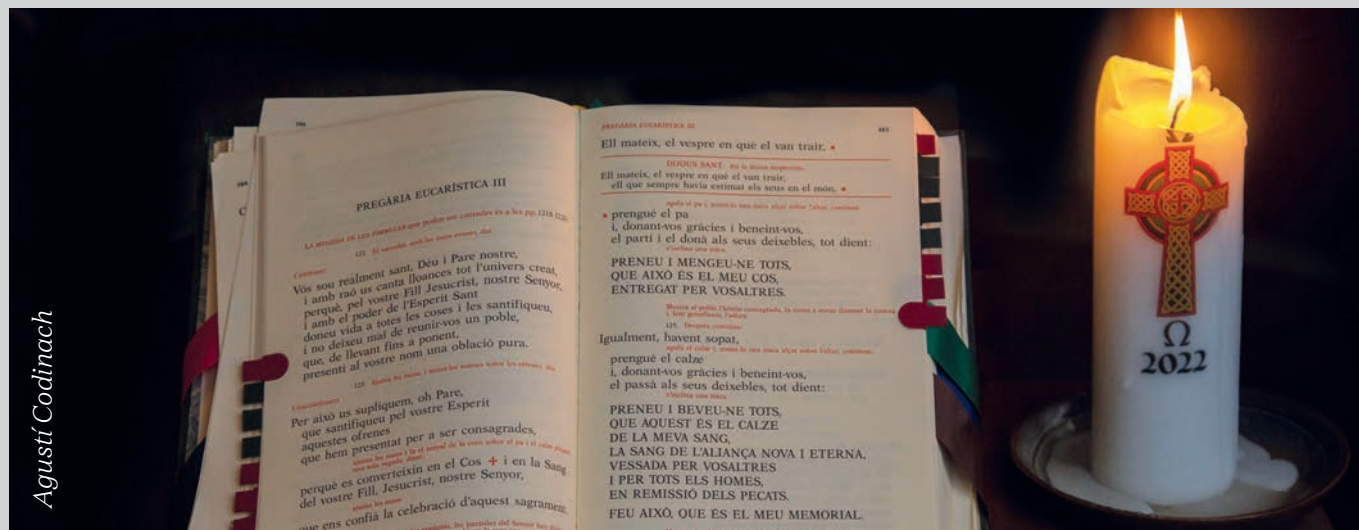
Els nous estudis s'adrecen, sobretot, a laics interessats a tenir una formació universitària sòlida en litúrgia, però també als laics interessats en la litúrgia en general. A *Desiderio desideravi*, el papa Francesc afirma: «Una configuració litúrgico-sapiencial de la formació teològica als seminaris tindria certament efectes positius, també en l'acció pastoral. No hi ha cap aspecte de la vida eclesial que no hi trobi el seu cim i la seva font.» Així, el grau també està obert a preveres i diaques que es vulguin reciclar en litúrgia, encara que en el seu moment ja haguessin cursat els seus estudis

institucionals.

Un altre aspecte que destaca el Sant Pare a *Desiderio desideravi* és l'accés i l'abast dels estudis litúrgics: «Tanmateix, cal difondre aquest coneixement fora de l'àmbit acadèmic, de manera accessible, perquè tot creient creixi en el coneixement del sentit teològic de la Litúrgia —aquesta és la qüestió decisiva i fundant de tot coneixement i de tota pràctica litúrgica— així com en el desenvolupament de la celebració cristiana, i adquireixi la capacitat de comprendre els textos eucològics, els dinàmismes rituals i el seu valor antropològic.» Seguint aquesta línia, l'Institut de Litúrgia *ad instar facultatis* també ha obert totes les assignatures del grau a alumnes oients de tots els nivells que vulguin aprofundir algun aspecte concret del seu coneixement previ o introduir-se en el camp la litúrgia a través de les assignatures de primer de grau.

L'ILF està d'enhonorabona per continuar creixent des que va erigir-se com a tal fa poc més de dos anys, ja que ara ja compta amb estudis de primer, segon i tercer cicle. Convidem tothom a consultar l'oferta de totes les assignatures i a inscriure's en alguna matèria que els pugui interessar: les portes estan obertes.

El nou grau ja és una realitat que permetrà posar les bases de l'estudi científic de la Litúrgia

Sant Feliu de Llobregat

Agustí Cortés ha celebrat divuit anys de l'inici de ministeri com a primer bisbe de Sant Feliu

«Dono moltes gràcies a Déu per aquesta aventura de l'Esperit»

CARME MUNTÉ MARGALEF

Redacció

El 12 de setembre es van complir divuit anys d'ençà que Agustí Cortés va començar el ministeri com a primer bisbe de la diòcesi de Sant Feliu de Llobregat. El prelat, nascut a València i aleshores bisbe d'Eivissa, es posava al capdavant d'una de les dues noves diòcesis, juntament amb Terrassa, nascudes arran de la desmembració de l'arquebisbat de Barcelona, l'any 2004.

«Em sento molt agraït per aquests divuit anys», ha manifestat el bisbe Agustí en declaraci-

ons al programa *Sense distància*, de Ràdio Estel, dirigit i presentat per Ignasi Miranda. «Tot i que és difícil fer balanç de 18 anys, dono moltes gràcies a Déu per aquesta aventura de l'Esperit.»

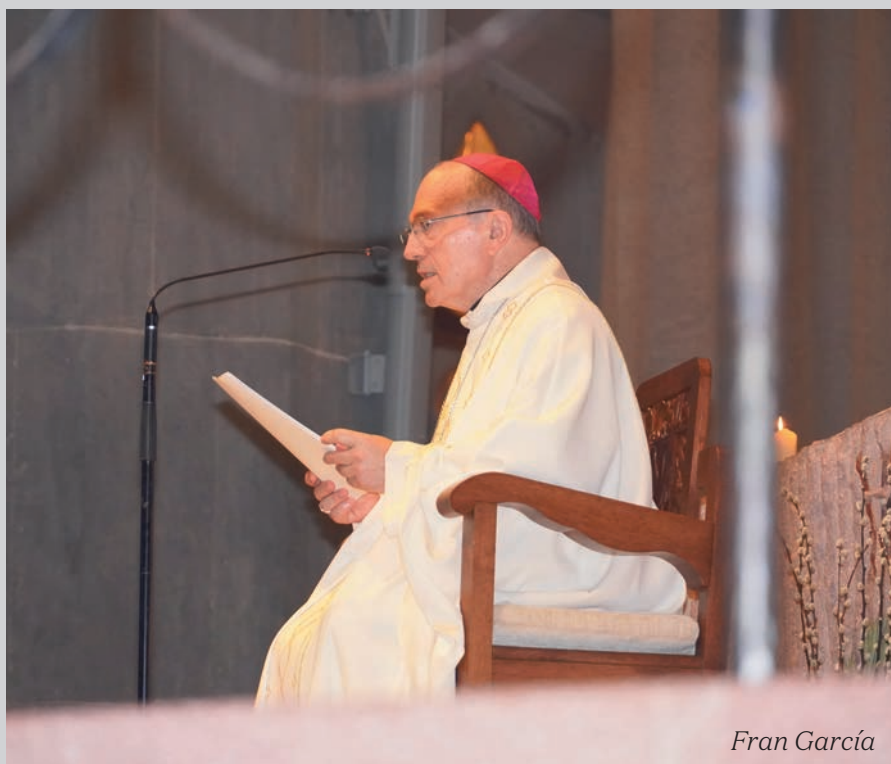
Calia erigir noves estructures diocesanes, mentre que d'altres, com la formació dels seminaristes, es mantenien a la diòcesi mare, però per al bisbe Agustí Cortés el que era una prioritat era crear consciència diocesana. «Nosaltres som hereus de la fe que hi havia en aquest territori», exposa. «L'únic que faltava era

una consciència diocesana, aquest era el nostre anhel i objectiu, en el sentit que érem la mateixa Església però amb un referent i un marc diferents, pel fet de constituir una Església particular nova.»

Un treball que ara s'ha vist reforçat amb el camí sinodal que ha emprès l'Església catòlica en les seves fases diocesana i universal. De fet, el diumenge 18 de setembre, el bisbe Agustí va presidir l'eucaristia a la Sagrada Família. Es va aprofitar aquest acte per parlar i posar en comú tot el treball diocesà del Sínode realitzat d'ençà que es va iniciar l'octubre del 2021. També es van indicar les línies d'actuació que poden ajudar al fet que la diòcesi creixi sinodalment i que pugui continuar caminant endavant.

Tal com ha destacat el bisbe Agustí, «el Sínode afavoreix la consciència eclesial, que sempre és necessària». En aquest sentit, «el fet de ser-ne conscients, de celebrar l'eucaristia amb motiu de l'aportació específica de la diòcesi de Sant Feliu al Sínode fa créixer també aquesta consciència diocesana». A més, en un marc com és el de la basílica de la Sagrada Família, que «les tres diòcesis antigues de Barcelona tenen com un referent».

El bisbe Agustí Cortés, a qui l'any 2013 li va ser diagnosticat un mieloma múltiple, farà 75 anys el proper 23 d'octubre i, per tant, tal com preveu el Codi de Dret Canònic, serà el moment de presentar la renúncia al càrrec.

Fran García

El bisbe Agustí va presidir la missa a la Sagrada Família el diumenge 18 de setembre.

La Fundació Sunt Lacrimae acompanya les persones que han patit abusos

Del dolor a la Gràcia

**IGNASI MIRANDA
ROSA MARÍA JANÉ CHUECA**
Redacció

«La nostra missió és recollir unes llàgrimes que, normalment, són d'un dolor silenciats; però volem donar esperança perquè també hi ha llàgrimes d'amor, de molta pau i alegria.» Així defineix Noemi Venegas, directora de la Fundació Sunt Lacrimae («Són o hi ha llàgrimes»), la tasca d'aquesta entitat que va néixer fa un any i mig per oferir acompanyament, suport i sanació a les persones que han patit abusos de qualsevol tipus i en qualsevol àmbit.

A l'equip de la fundació trobem sacerdots formats per acompanyar espiritualment els supervivents dels abusos, una psiquiatra, psicòlegs en formació i una terapeuta, ens explica Venegas, i afegeix: «També, cal dir i posar-ho en relleu, la tasca de voluntaris que lliurement donen part del seu temps per ajudar al projecte.»

Segons reconeix la directora de Sunt Lacrimae, «el fet que una víctima vingui a la fundació o qualsevol pas que faci per demanar ajuda ja és un miracle, perquè viu un dolor atroç, silenciats, en soledat i aïllament. El fet de sortir d'aquesta presó ja és un miracle i si, a més, la trobem amb una mica de fe ja és un altre miracle!, perquè l'abús és un atac constant contra la persona».

La persona viu una crisi existencial i això «afecta tant el seu desenvolupament habitual i natural com el sentit de fe; la relació amb Déu també queda absolutament afectada», ens explica. El dolor d'una persona que ha patit un abús, «ja sigui sexual, físic, psicològic, de consciència, de poder...

pateix un trauma i ha de ser tractat. El trauma té un impacte en la persona i li suposa una fragmentació, la pèrdua de la integralitat».

Eina de sanació

La fundació Sunt Lacrimae ofereix, entre altres, el programa *Del dolor a la Gràcia*, una eina de sanació espiritual i psicològica de 5-6 dies. Es tracta d'un recés basat en les Escriptures, els sagraments i la pregària, que permet «obrir les ferides més profundes de la víctima per a una sanació integral i profunda», afirma Noemi Venegas. A més, fa servir les eines terapèutiques de la psicologia i el tractament del trauma més actuals.

Com comenta la directora de la fundació, «en els casos d'abús podem caure en una mena de bucle de retraumatització, ens quedem molt enganxats al dolor sense obrir cap esperança ni cap procés en la nostra vida».

Aquest recés, que té una trajectòria de 20 anys als Estats Units,

NOEMI VENEGAS
«Hi ha camí per poder sortir de la presó i de la negror que el trauma de l'abús deixa en la persona»

Cathopic

«ajuda o provoca que en el més profund hi hagi uns canvis que permeten seguir amb la vida des d'un lloc nou i diferent, on a poc a poc es va construint el que va ser destruït», apunta Venegas, que també afegeix que «el recés no canvia les experiències doloroses que el supervivent ha patit i viscut; això no ho canvia res ni ningú, però la persona pot començar el procés d'integració del trauma patit i, per tant, viure d'una manera on la llibertat no quedi presonera del trauma».

El recés de guarició és catòlic, però això no significa que «només puguem atendre els que se senten catòlics», aclareix la directora de Sunt Lacrimae, «nosaltres atenem tothom qui se'ns apropa demanant ajuda per poder sortir del trauma, més enllà de com se senti en aquell moment pel que fa a la fe o la vida espiritual».

Aquest recés s'emmarca «en el Misteri Pasqual del Senyor i al llarg dels cinc dies es va treballant des de la perspectiva de la

La fundació treballa per recuperar la dignitat després de l'abús.

psicologia i, concretament, la que aborda el trauma, amb la nostra espiritualitat».

La fundació també ofereix la possibilitat d'un acompanyament tant previ com posterior al recés. «Es tracta», diu Venegas, «d'una altra fase de l'acompanyament, d'un reforç en molts casos, i quan el trauma ha estat complex es continua amb una certa periodicitat».

Noemi Venegas insisteix en el fet que «hi ha camí per poder sortir de la presó i de la negror que el trauma de l'abús deixa en la persona. Sí que podem afirmar que, per tractar aquesta ferida tan profunda, entre d'altres opcions, tenim la que la fundació Sunt Lacrimae ofereix, aquest camí de guarició que acompanya, ajuda i promou la dignitat de la persona que ha patit el trauma de l'abús».

Les víctimes d'abusos ens generen molt de respecte, alhora que també un cert temor, i moltes vegades no sabem com adreçar-nos-hi. «Sol fer por, perquè se sap que és un tema complex, dolorós i profund; no tothom s'apropa a aquestes realitats», respon Venegas.

Per això, des de la fundació també s'impulsen campanyes de sensibilització, algunes ja fetes al bisbat de Vic: «El que hem fet és començar a parlar, a posar nom a tot aquest escàndol tan dolorós d'una manera sensible, comprensible i, sobretot, per apropar aquesta realitat tant al clergat com als laics que s'han sentit cridats a les nostres convocatòries i han vingut o ens han vist pel canal de Youtube del bisbat de Vic.»

D'aquesta manera s'intenta explicar «d'una manera clara i professional» el que suposa per a una víctima aquest trauma.

El proper recés *Del dolor a la Gràcia* tindrà lloc del 30 d'octubre al 4 de novembre. Des de la fundació es recomana que qui participi del recés hagi fet una teràpia o acompanyament previ perquè «el recés és intens i cadascun dels participants treballa en profunditat la ferida. Si no es té un cert bagatge o "entrenament", treballar i connectar amb la ferida seria massa difícil o dolorós per a la persona».

Més informació: www.deldoloralagracia.org.

«La fi de l'abundància»: principi de realitat, ambigüitat en la resposta

ÓSCAR MATEOS

Professor de Relacions internacionals i coordinador de GLOBALCODES de la Facultat de Comunicació i Relacions Internacionals Blanquerna (Universitat Ramon Llull)

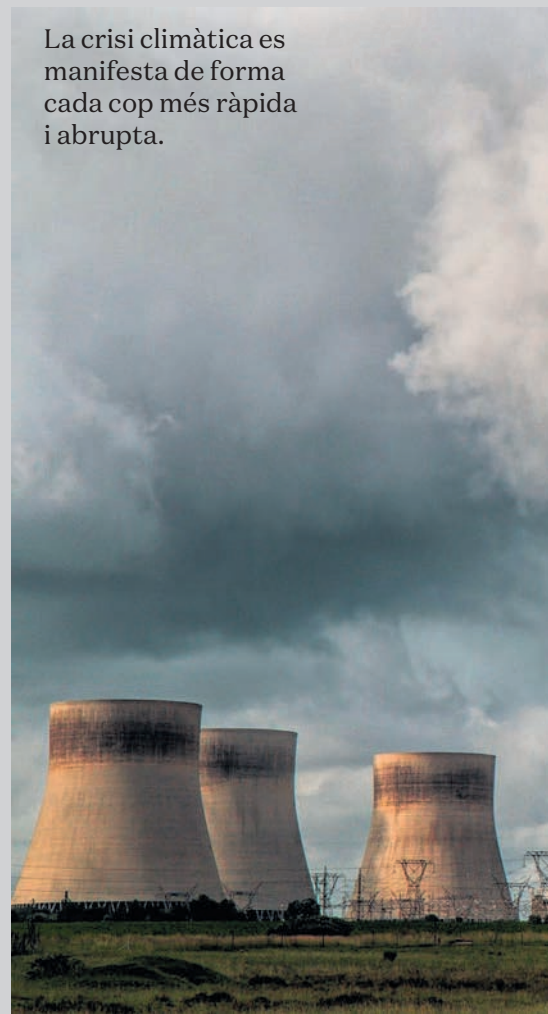
Macron assumeix la realitat de l'escassetat dels recursos, dels límits d'un model que ha entrat en fase crítica

Pensar una forma diferent de relacionar-nos amb el sentit de la vida i amb el propi planeta és una responsabilitat personal i col·lectiva

En un discurs davant del seu equip de govern a finals del mes d'agost que s'ha viralitzat, el president francès Emmanuel Macron va parlar de «la fi de l'abundància». És un discurs històric, ja que utilitza una idea amb fortes connotacions i que aprofundeix en aquest context de fi d'època en què ens trobem des de fa anys i que els darrers esdeveniments com la pandèmia o la invasió russa d'Ucraïna no han fet sinó intensificar. Es tracta d'un discurs que té dos valors importants. D'una banda, assumeix la realitat de recursos planetaris finits que des de fa dècades coneixem però ignorem, o relativitzem. Del discurs d'un suposat retorn als «feliços anys 20» que molts presagiaven en el context postpandèmic, Macron assumeix la realitat de l'escassetat dels recursos, dels límits d'un model que ha entrat en fase crítica. És un discurs que entén que allò que hem interpretat com a excepcional o conjuntural en els darrers temps (la crisi financera el 2008, la crisi de refugiats el 2015, els lideratges histriònics i il·liberals assolint el poder, com Trump el 2016 o Bolsonaro el 2017, la pandèmia o la guerra a Ucraïna) esdevé ordinari i part d'una «nova normalitat». En una interpretació generosa del seu discurs, podríem dir fins i tot que Macron assumeix que la comprensió de la idea de «progrés» feta fins ara, entesa com un creixement il·limitat, exponencial i lineal, ha tocat fons. El discurs, doncs, directament o indirectament, assumeix un principi de realitat.

D'altra banda, amb les seves paraules el mandatari francès sembla estar preparant la societat francesa, i en el fons la del conjunt d'Europa, per a un horitzó a curt i mitjà termini de decisions dràstiques i dures, excepcionals, en molts casos. És el revers d'aquell discurs que l'excancellera alemanya, Angela Merkel, va fer sobre «l'austeritat» en plena crisi financera, amb una considerable diferència: mentre que Merkel ho feia des de la rigidesa i la convicció de la doctrina ordoliberal, Macron adver-

La crisi climàtica es manifesta de forma cada cop més ràpida i abrupta.

teix des d'una certa resignació de la cruesa del moment i de les implicacions que tindrà per al model de vida occidental. El discurs, a més, intenta amortir —potser de forma estèril— la creixent ansietat social per un present de disruptions constants i un futur tenyit d'incertesa.

De la mateixa manera, el discurs de Macron té dos perills que no podem obviar. Primerament, aquesta nova narrativa que abraça el principi de realitat arriba massa tard. La crisi climàtica es manifesta de forma cada cop més ràpida i abrupta. Els seus efectes ja no són un escenari de futur, sinó una realitat de present. Els efectes d'aquesta situació generen reaccions contradictòries, tant a nivell polític com social: des de la relativització i fins i tot negació, fins a un creixent nihilisme i resignació, passant per la nova fe en el miracle tecnològic que ho salvarà tot. Però les advertències científiques i ètiques d'aquest rumb eren ja sobre la taula des de fa temps. El 2015, el papa Francesc instava a la cèlebre encíclica *Laudato Si'* una cerca urgent d'alternatives a aquest model

Steve Buissinne a Pixabay

UN NOU LLINDAR

Fermesa de la fe en temps difícils

Sabem el que costa avui presentar-se com a creient davant els altres, sobretot en determinats ambients. Ho saben els més joves i ens ho comenten aquells qui davant dels seus amics manifesten la seva fe i acudeixen normalment a la comunitat per celebrar-la, sobretot en l'Eucaristia. Reben indiferència, silencis, insinuacions de fer el ridícul, quan no la marginació i el rebuig. Tampoc no és sempre fàcil ni còmode entre adults. El que se'ns demana és la fermesa de la fe i no avergonyir-nos de dir qui som, què creiem i en qui creiem.

Els primers cristians ja ho vivien així: «L'Esperit que Déu ens ha donat no és de covardia, sinó de fermesa, d'amor i de seny; per tant, no t'avergonyeïsis de donar testimoni de nostre Senyor...» (2Tm 1,7-8). La invitació és a donar testimoni tot i comptant que «si ara rebeu insults perquè porteu el nom de Crist, feliços vosaltres! L'Esperit de la gloria, que és l'Esperit de Déu, reposa damunt vostre. Que ningú de vosaltres no hagi de sofrir pel fet de ser cristià, que no se n'avergonyeïsi, sinó que glorifiqui Déu per portar aquest nom» (1Pe 4,14-16).

Vivim temps difícils, certament, però això més aviat ha de ser un estímul i una provocació. Jesús, en la darrera benaurança, ens hi anima i diu: «Feliços vosaltres quan, per causa meva, us insultaran, us perseguiran i escamparan contra vosaltres tota mena de calúmnies! Alegreu-vos-en i celebren-ho, perquè la vostra recompensa és gran en el cel...» (Mt 5,11-12). No és inusual viure aquesta experiència si deixem que el Senyor actuï i també parli. Ens invita a assumir-ho amb humilitat i dir: «Som tan sols uns servents: hem fet només el que havíem de fer» (Lc 17,10).

SEBASTIÀ TALTAVULL ANGLADA
Bisbe de Mallorca

depredador i deshumanitzador. Des dels anys 90, els informes del Panel Intergovernamental d'experts mundials sobre el Canvi Climàtic que coordina les Nacions Unides avisen sobre escenaris de catàstrofe climàtica i de la necessitat d'un canvi de rumb. Als anys 80, l'informe Brundtland, i als anys 70, el moviment ecologista, ja presentaven evidències solvents sobre els nombrosos impactes d'un model dependent de les energies fòssils. Comptàvem, doncs, amb advertències, múltiples i contrastables, però l'actitud política i, en gran part, social, ha estat la d'una constant fugida cap endavant.

Però l'element més qüestionable de les paraules del dirigent francès té a veure amb l'ambigüitat que el marc de «la fi de l'abundància» genera. La fi de l'abundància no té en compte que el model de producció i de consum que ha posat el planeta contra les cordes l'ha ostentat un 15% de la societat mundial en els darrers dos segles. L'abundància de consum o d'energia s'ha fet sempre en detriment

d'altres pobles que han viscut perpètuament la vida en clau de precarietat, incertesa i vulnerabilitat. Aquesta «vida a la intempèrie», però, no només representa la quotidianitat del Sud global, sinó que és també un condicionant transversal i permanent per a moltes persones del nostre entorn en les societats occidentals, cada cop més desiguals, polaritzades i injustes.

Assumir la caducitat d'un model insostenible basat en l'hiperconsum i una concepció antiètica del «progrés» és una bona notícia, sempre que es faci amb honestat política i intel·lectual. La socialització a parts iguals dels seus efectes és un reflex d'un món profundament asimètric i injust. Pensar les alternatives en clau d'equitat, de redistribució i de noves claus ètiques, en definitiva, d'una forma diferent de relacionar-nos amb el sentit de la vida i amb el propi planeta, és una responsabilitat personal i col·lectiva. És una manera necessària també de repensar l'esperança.

Premi «Encoratja!» Fer més visible allò que ja es fa

Sovint esmercem molt de temps i il·lusions en l'elaboració de projectes, però també cal recollir i fer memòria d'aquelles experiències reeixides i positives

ANDREU IBARZ MELLADO
Professor i comissionat per a la Identitat i Missió de Blanquerna-URL

Tenim uns excel·lents docents que imparteixen l'assignatura de Religió catòlica (mestres i professors) a les escoles cristianes i als centres públics de Catalunya. Igualment tenim un magnífic gruix d'agents i responsables de la pastoral dels centres educatius d'identitat cristiana. Però, dit amb un afany absolutament constructiu, tots dos col·lectius comparteixen una limitació molt freqüent en l'escenari escolar: la manca de narrativa de les bones experiències. I és una veritable llàstima perquè aquesta limitació suposa la impossibilitat de reconèixer aquelles que han excel·lit i, alhora, d'enriquiment per a tot el col·lectiu. Ens cal un cert canvi d'hàbits. Sovint esmercem molt de temps i il·lusions en l'elaboració de projectes, però també cal recollir i fer memòria d'aquelles experiències reeixides i positives. I compartir-les i publicar-les. Paga la pena!

El premi *Encoratja!*, convocat per la Facultat de Psicologia Ciències de l'Educació i de l'Esport Blanquerna-URL i Fundació Escola Cristiana de Catalunya amb la col·laboració del SIERC (Secretariat Interdiocesà d'Ensenyament de la Religió a Catalunya), és un certamen que ha nascut amb la voluntat d'estimular relats d'experiències educatives de promoció dels valors del Pacte Educatiu Global des de la classe de religió o des de la Pastoral

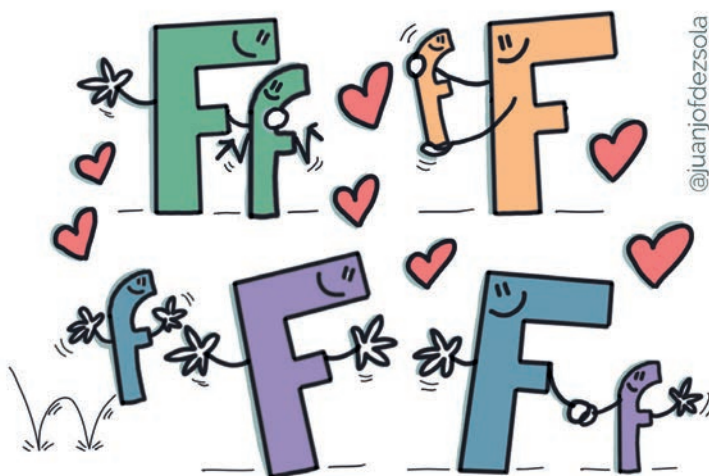
educativa. I per això el nom del premi. En efecte, quan el papa Francesc va fer el missatge per al llançament del *Pacte Educatiu Global* (12 de setembre 2019), deia que «per assolir aquests objectius globals, el camí comú del "llogaret de l'educació" ha de fer passos importants. Primer, tingues el coratge de posar la persona al centre... Un altre pas és el coratge per invertir les millors energies amb creativitat i responsabilitat... Un pas més és el coratge de formar persones disposades a posar-se al servei de la comunitat».

Per això, el Premi *Encoratja!* vol sumar forces des de la pedagogia i didàctica de l'ensenyament de la religió a l'escola o des de l'acció evangelitzadora de les escoles cristianes. La innovació, la visibilitat dels valors del Pacte Educatiu Global, l'explicitació d'elements de millora de l'experiència, el treball en xarxa i la interdisciplinarietat o transversalitat de l'experiència són els aspectes que es valoraran. És l'únic a Catalunya en aquest àmbit. El premi, a més del reconeixement social i eclesial, té una dotació de 1.500 € per a la millor proposta i de 500 € a la segona. El tancament de la recepció dels treballs és el 17 d'octubre de 2022. Som-hi... *Encoratja!*

Presentació i bases del premi: <http://www.pastoralfecc.cat/premi-encoratja/>

És possible un matrimoni «per sempre»

«La fidelitat i l'amor
es trobaran»
Salm 85,11

MN. ORIOL GIL TERMES

Rector de les parròquies
de Montornès del Vallès
Delegat de Pastoral Familiar
de la diòcesi de Terrassa

Estava dinant amb una familiar meva, l'Anna, i la seva millor amiga, la Candela. Arribat un punt del dinar, la conversa va derivar en un tema molt actual i important: si val la pena o no casar-se. Les postures eren les següents: l'Anna deia que per estar amb la parella no cal casar-se, i la Candela deia que sí, que era millor casar-se. La conversa es va posar interessant.

Les dues tenen dinou anys i els pares divorciats, l'Anna, en fa dos; la Candela, en fa deu. Se'm feia curiosa la postura contraposada de les dues, tenint en compte que han viscut experiències molt similars.

L'Anna deia que no era necessari casar-se per estar bé amb l'altre i que, a més, molts matrimonis es divorcien. La Candela li va respondre que tots els que es casen no tenen per què divorciar-se. De fet, li va preguntar a l'Anna que si no serien la mala experiència i el dolor viscut els motius pels quals desconfiés del matrimoni. Aquest va ser el punt clau de la conversa: la desconfiança. Desconfiança en l'amor, en l'entesa, en la fidelitat.

Així, van quedar al descobert, sobre la taula, els motius de fons pels quals l'Anna no creia que la gent s'hagués de casar: la seva mala experiència i el dolor viscut per la separació dels seus pares. Entenc que ella deu pensar «si la cosa és així, val més no casar-se».

Us comparteixo tres punts que poden ajudar a entendre una mica

millor el tema.

Primer, els joves són capaços d'estimar per sempre. Des de l'ONU, passant per moltes institucions públiques, des de mitjans de comunicació o la publicitat manipulen els joves perquè no busquin el matrimoni. No els estimen, per això els amaguen la veritat.

Des de l'antropologia cristiana, l'Església ensenya als joves a estimar i comprometre's per sempre: educant en una mirada neta, formant un cor gran per estimar, enfortint la voluntat per assumir amb goig el sí definitiu i de cada dia.

Segon, a estimar, se n'aprèn. Estimar no és fàcil, de vegades costa, i molt. Per això ens calen persones que ens guiïn pel camí de l'amor autèntic, mestres que ens ajudin a sortir de nosaltres mateixos, a buscar el bé dels altres, a renunciar als nostres egoïsmes, i tantes coses que tots hem hagut d'aprendre per estimar.

Tercer, la fidelitat és un compromís alliberador. Ser fidel no és una càrrega, si es viu bé. L'amor a l'altre és el motor de la fidelitat, per això és tan important aprendre a estimar de forma adequada. I la bona notícia és que hi ha molts matrimonis que s'estimen i que són fidels!

No ens deixem robar l'esperança, perquè realment és possible un matrimoni «per sempre», és possible i és millor.

«La nostra
societat científica
i tècnica
ha abandonat la
raó il·lustrada»

**Jean-Louis Schlegel, un dels principals
filòsofs contemporanis**

«La societat tecnocientífica és incapaç de fer-se cap pregunta bàsica sobre l'existència»

L'estiu passat la Fundació Joan Maragall va convidar el filòsof francès Jean-Louis Schlegel a Barcelona, on va pronunciar una conferència sobre la secularització espiritual i cultural d'Occident. Entrevistat per aquest setmanari, Schlegel dona el seu parer sobre el present i el futur de l'Església, i n'assenyala els punts febles. El pensador també descriu el procés històric que ens ha dut al moment actual de la modernitat i identifica les mancances de base de la societat tecnificada d'avui. Jean-Louis Schlegel va ser editor de les reconegudes Éditions du Seuil i és un dels grans experts de França en sociologia de les religions.

La pandèmia no ha suscitat cap reflexió de fons a la societat occidental.

És certament preocupant que no hi hagi hagut cap reflexió metafísica ni teològica amb motiu de la pandèmia. Han estat només els polítics, l'Estat i el cos mèdic els qui han emès missatges i consignes, i les Esglésies i les grans religions des del primer dia van acceptar les mesures sanitàries. En aquell moment els únics que van rebutjar les mesures van ser, almenys a França, els catòlics més integristes i també els evangèlics més radicalitzats. Les mesures van ser molt dràstiques, com ara la prohibició de visitar els malalts als centres. Els capellans dels hospitals tenien prohibit visitar els pacients, inclosos els moribunds i, per tant, no els podien donar els sagraments: ni l'Eucaristia, ni la unció dels malalts... Naturalment, tot això no es va viure gens bé.

Amb tot, he de dir que quan ja portàvem unes setmanes de confinament, es van publicar alguns articles a rotatius francesos que assenyalaven la importància del ritual i de l'acompanyament durant la mort. Va ser una presa de consciència clara, encara que reduïda, certament. Després, quan el govern va anunciar la fi del confinament, però va mantenir les restriccions per als oficis religiosos, diversos intel·lectuals catòlics van demanar la reobertura dels temples en nom de la llibertat de culte. El Consell d'estat els va acabar donant la raó.

Per què la nostra societat, la més formada de la història, pot creure en qualsevol cosa?

Perquè, a parer meu, la nostra societat científica i tècnica ha abandonat del tot la raó il·lustrada i racionalista. La raó tècnica és una pragmàtica, que té poc a veure amb la raó de les llums. Aquesta plantejava la pregunta sobre la compatibilitat o no entre el saber i el creure. Però avui dia aquesta oposició no hi és, perquè un pot treballar fabricant ordinadors i creure en un guru de no sé on. En general, la societat tecnocientífica ha abandonat tota pregunta bàsica sobre la vida, la mort, l'existència... No és una raó reflexiva, de manera que les qüestions filosòfiques fonamentals hi són gairebé absents.

Ara la gran dificultat de l'Església és que es troba amb una multitud de creences, un mercat en què cadascú pot triar el producte que li va a mida. És a dir, que l'Església no té al davant un buit de creences, sinó un massa ple. La missió de l'Església és escampar l'Evangeli, i predicar la importància de l'amor als altres, així com la importància de la llei moral. En contrast, les noves espiritualitats solen estar totalment desproveïdes d'aquesta dimensió d'obertura cap als altres. No és que no parlin d'un respecte, però se centren d'una manera quasi exclusiva en «com em puc realitzar jo mateix, com puc aconseguir la meua harmonia personal, com resoldre les meves contradiccions interiors...?». Les noves espiritualitats no plantegen la salvació de la humanitat, sinó la pròpia salvació individual.

Vostè sol distingir entre la modernitat nascuda de la Revolució francesa i la modernitat que apareix a partir dels anys 1960-1970.

La teoria sociològica dominant afirma que la revolució situa dalt de tot el ciutadà, el qual ell mateix construeix el seu món, el seu Estat, per fer-lo habitable. També enalteix la idea de progrés, la idea que la humanitat pot progressar per les seves pròpies capacitats. Aquesta noció que avui encara tenim és una herència clara de les Il·lustració i, indirectament, del mateix cristianisme.

A la primera meitat del segle XX Emmanuel Mounier va defensar la noció de persona, que es distingeix per la relació amb els altres en comunitat, per la qualitat humana d'aquestes relacions, per tenir me-

«Les noves espiritualitats no plantegen la salvació de la humanitat, sinó la pròpia salvació individual»

«L'Església ha de mantenir el lligam amb els qui no fan unanimitat, altrament anem cap a una uniformitat perillosa»

mòria històrica, sentit de responsabilitat en el present i esperança en el futur... Segons el meu parer, és un home així el que avui cal suscitar. Fins i tot l'èxit del marxisme a França després de la Segona Guerra Mundial s'explica per aquesta responsabilitat personal i col·lectiva de construir un món.

Però van venir els anys seixanta...

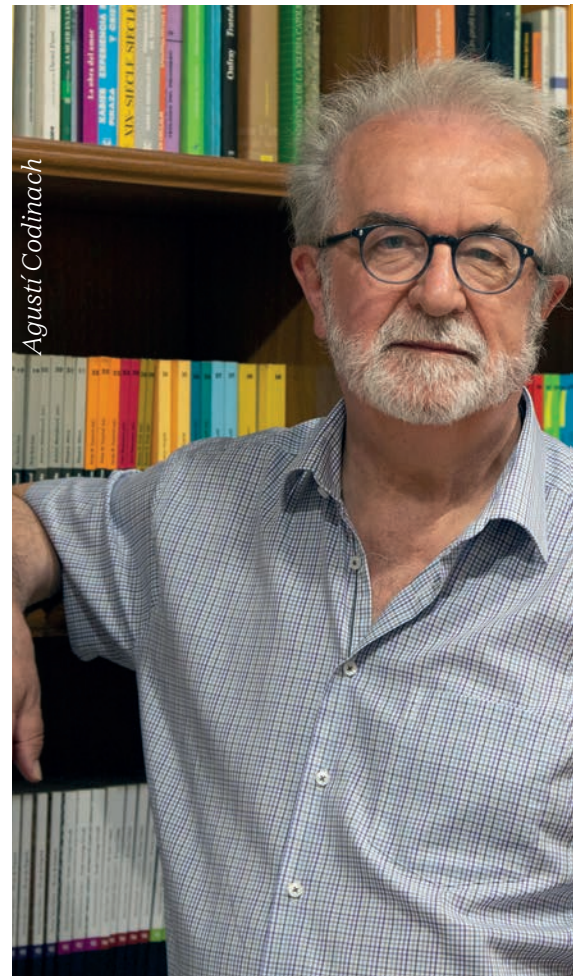
A partir de llavors tot això es capgira perquè s'imposa la noció d'individu; a diferència de la persona, l'individu es distingeix per l'autonomia, per decidir ell mateix el seu futur. Així doncs, el que aquest individu espera de la societat és que l'ajudi a esdevenir plenament ell mateix. En aquells anys va ser clau la interacció entre aquest desig de ser un mateix i la invenció de tota mena de tècniques, fins i tot psicoespirituals, per arribar a aquest resultat. Un exemple paradigmàtic d'aquesta interacció va ser la sortida al mercat de la píndola anticonceptiva, que va facilitar l'emancipació de la dona en no quedar sotmesa a la «fatalitat» biològica. Va ser un pas decisiu en el conegut alliberament sexual d'aquells anys, que després es va anar completant amb la legalització de l'avortament, el divorci, el reconeixement de parelles del mateix sexe, etc. Aquesta aparició d'un seguit de drets nous en pocs anys de diferència va tenir efectes en la família, l'estructura de la qual va quedar molt afectada.

És innegable que es tracta d'una situació difícil per a l'Església, perquè totes aquestes novetats es contradueixen amb la moral no només cristiana, sinó també amb la comuna. La França més laica i secularitzada no va tenir cap problema per entrar en aquest nou paradigma de la història. En canvi, l'Església s'hi ha resistit i es manté ferma en els seus principis.

Per què l'Església no va saber preveure aquesta nova època d'individualisme i atomització social?

Durant molt de temps l'Església va ser contra-revolucionària. Cal tenir en compte que a França la revolució va exercir una violència brutal contra els catòlics, i que això va traumatitzar molt l'Església del nostre país. Va ser només després de la Segona Guerra Mundial que a França els catòlics van acceptar realment la democràcia i que l'Església del nostre país, amb el Concili Vaticà II, es va començar a recuperar del seu retard en relació amb el món.

Els anys setanta van ser difícils per al catolicisme. Per exemple, la comis-

sió de teòlegs que assessorava Pau VI era majoritàriament favorable a acceptar la píndola contraceptiva. Però el Papa, en redactar l'*Humanae vitae*, va decidir contra l'opinió dominant a la comissió. Això va implicar un allunyament de bona part de fidels, i no només dels situats més a l'esquerra, sinó també de molta gent de centre. Recordo bé la tensió d'aquells anys. Va ser també llavors que els estudiants van començar a viure junts sense estar casats, però és que als anys vuitanta ja ho feien molts joves catòlics. Agradi o no, aquesta ha estat la ràpida evolució sociològica d'Occident, i crec que l'Església no s'ho esperava. En primer lloc, perquè creia molt en la fortalesa de la família, i en segon lloc, perquè aquesta noció de família nuclear, que tenia molt de matrimoni burgès del segle XIX, havia estat plenament compartida també per l'Estat laic fins als anys seixanta.

Quines possibilitats té l'Església davant del supermercat espiritual i el buit interior?

L'Església no ha de tenir por de la reflexió teològica i filosòfica sobre aquestes qüestions. S'ha de plantejar què pot dir a totes aquestes persones

El filòsof Jean-Louis Schlegel a la seu de la Fundació Joan Maragall.

desvinculades del cristianisme. No són anti-Església, és que no la coneixen... El vocabulari cristià mateix avui és desconegut del tot. Cal reflexionar sobre què hem de dir, què pot ajudar als homes del nostre temps a viure, uns homes que no són més dolents que els dels anys cinquanta. Es tracta de com fer-los retrobar i estimar Crist, en definitiva, i com fer que sentin que l'Església és casa seva. La veritat és que no és una qüestió gens fàcil, però tinc clar que en tot cas cal evitar parlar de «reconquesta» o de termes semblants.

Era més fàcil per a l'Església viure contra l'ateisme clàssic que contra la indiferència actual?

Sí, és així. Perquè, encara que sembli estrany, els ateus no han foragitat el nom de Déu; el tenen present, encara que sigui per combatre'l. Com en totes les batalles, també en l'ateisme hi ha alguna cosa d'estructural que en darrer terme dona una raó de viure al combatent. Al meu país solem dir que hi ha dues Frances: la catòlica i la laica. Doncs bé, durant molt de temps aquest combat ha estat estructural per a totes dues. Però quan el que domina en l'ambient és la indiferència tot això canvia, perquè aleshores es deixen de plantejar les qüestions últimes. Aquesta nova generació durant la joventut és indiferent, però de gran esdevé fatalista. Per tal de no pensar ni en la malaltia, ni l'envelliment ni en la mort, intenten viure el millor possible; però tard o d'hora tots aquests mals arriben, i els agafa desarmats. Ho viuen tan

sols com una fatalitat. El problema de posar al centre la pròpia salut, l'èxit en els negocis, en l'esport, en la vida sexual... és que tot això és caduc, és inevitable que acabi desapareixent.

Amb la caiguda de practicants a l'Europa occidental, com imagina el futur del catolicisme?

Fins ara l'Església s'ha fixat l'objectiu d'omplir el buit, és a dir, de procurar, de totes totes, trobar preveres, encara que fos fent-los venir d'Àfrica o d'Amèrica Llatina. No crec que aquest sigui el camí. Però la tendència a la davallada de catòlics és certament preocupant. Els fidels que no s'hi troben còmodes se'n van, i si continuem així l'Església corre el perill d'acabar sent —fent servir un llenguatge sociològic— una secta: és a dir, un petit grup que es distingeix dels altres per un seguit de regles ben marcades, i que desitja sempre trobar internament una posició unànime, uniforme... no veig que sigui un futur gaire atractiu. La meua opinió, que comparteixo amb Danièle Hervieu-Léger, sociòloga amb qui vaig escriure un llibre, és que l'Església ha d'obrir la porta a aquests catòlics desvinculats però amb els quals encara hi ha afinitat. És important que mantingui el lligam amb els qui no fan unanimitat, i crec que encara els pot seduir. Perquè, altrament, anem cap a una uniformitat perillosa. Aquest perill és constatable quan observem la majoria des joves que avui continuen sent catòlics, i que estan molt marcats pel tradicionalisme.

CERTIFICATS MÈDICS CARNET DE CONDUIR NÀUTICA I ARMES

CENTRE MÈDIC PLAÇA MOLINA

DR. RAFAEL SOLANAS ANGLADA

• COTXE, MOTO I CICLOMOTOR • PSICOTÈCNICS
• LLICÈNCIA D'ARMES • LABORALS I ESCOLARS • NÀUTICA

LABORABLES

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h

Les persones que es presentin amb un exemplar de Catalunya
Cristiana tindran un descompte

de 20 euros

www.centromedicoplazamolina.es

INFORMEU-VOS-EN: Tel. 932 188 826 - Mòbil: 639 474 741

c/ Balmes, 281, entr. 2n - 08006 Barcelona

JOAN PLANELLAS
I BARNOSELL

Arquebisbe metropolità de Tarragona i primat

Eutanàsia encoberta

Benvolgudes i benvolguts, recentment s'ha aprovat la llei que regula l'eutanàsia a l'Estat espanyol, a la qual ja s'hi han acollit algunes persones. Avui no parlaré d'aquesta llei. Com vaig dir al seu moment, davant lleis com aquestes, els cristians hi hem de fer objecció de consciència. Em remeto, a més, a la Nota doctrinal sobre l'objecció de consciència: *Crist ens ha alliberat perquè siguem lliures*, publicada per la Conferència Episcopal el passat 25 de març. Avui vull parlar de l'atenció global que es dona a alguns pacients per motiu de la seva edat, un tema que ha aparegut en diversos mitjans.

Hi ha una pràctica no escrita, però real en certs àmbits del sector mèdic, segons la qual als pacients d'una certa edat no cal practicar-los determinades proves o proporcionar-los determinats tractaments perquè es considera una cosa innecessària que va en detriment d'altres pacients amb més probabilitats de sobreviure. Fer aquest plantejament equival a dir que les persones grans ja no són útils a la societat i com que han fet el seu

camí a la vida, no cal dedicar-los els mateixos esforços que als pacients que sí que poden encara ser útils o viure més anys. I em pregunto: La dignitat de la persona depèn de l'edat? No. És com si el grau de dignitat de l'ésser humà anés en relació amb les capacitats mentals, la riquesa o la posició social.

Mai no agraiem prou a la medicina tot el que ha fet pel benestar de la humanitat, però la ciència mèdica, com tota activitat humana, es pot esbiaixar. Amb aquestes pràctiques es renuncia a la seva finalitat, que no és altra que estar al servei de l'ésser humà. La medicina no pot fer seu el plantejament que considera l'home exclusivament com un element més en l'escala evolutiva, encara que sigui el més evolucionat, perquè això obre la porta a pràctiques perverses que desposseeixen l'home d'aquella dignitat, cantada admirablement per Pico della Mirandola en la seva *Oratio de hominis dignitate* (1486), que l'havia caracteritzat des de sempre.

Si la vàlua de l'ésser humà es mesura per l'edat, pel seu rendiment o utilitat social, ¿qui s'atribuirà la

capacitat de qualificar la dignitat de les persones? ¿No penseu, amb mi, que aquest és un greu perill? L'argument de qui defensa que no val la pena esmerçar esforços en qui ja no és útil a causa de la seva edat, no és lluny dels arguments de films de ciència ficció que presenten societats idíl·liques que eliminen els habitants a partir d'una determinada edat, o de les pràctiques reals de l'Alemanya de la Segona Guerra Mundial que va posar en marxa l'eufemística operació «T4» per eliminar persones no productives per a l'Estat.

On queda el necessari debat sobre el testament vital i el dret a la mort digna? On queden les pràctiques humanes del ben morir i la seva relació amb la preservació de la vida i la dignitat durant tota l'existència? Els cristians entomem aquest debat, el considerem necessari i tenim la idea clara que l'ésser humà, creació de Déu, no pot quedar reclòs a determinades decisions públiques, sinó que posseeix intrínsecament una dignitat inalienable independentment de l'edat o de la seva condició social.

Ben vostre.

FRANCESC CONESA
Bisbe de Solsona

Feu deixebles

Estimats diocesans:

A l'evangeli de Mateu llegim el mandat de Jesús, que diu: «Aneu, doncs, a tots els pobles i feu-los deixebles meus, batejant-los en el nom del Pare i del Fill i de l'Esperit Sant» (Mt 28, 19). L'objectiu de l'anunci de l'Evangeli és fer deixebles, és a dir, persones que coneixen Jesús, l'estimen i escullen seguir-lo de manera incondicional. Així va passar amb Simó Pere i els primers deixebles que, van escoltar la crida de Jesús i «tornaren les barques a terra, ho deixaren tot i el van seguir» (Lc 5, 11). Per ser-ne deixebles cal no tenir por de deixar anar les xarxes, abandonar la barca i llançar-se a l'aventura de seguir les petjades del Mestre.

No obstant, em temo que moltes persones que han estat batejades i es diuen cristianes, no viuen com a veritables deixebles. Van a missa, compleixen determinades normes de l'Església, però no han arribat a elegir per ells mateixos viure en el seguiment de Crist. Ja Joan Pau II parlava de cristians batejats que «encara no tenen adhesió explícita i personal a Jesucrist, sinó només la capacitat de creure posada en ells pel baptisme i la presència de l'Esperit Sant» (Catechesi Tradendae, 19).

Forma part de la missió de l'Església proposar a tots emprendre un camí de discipulat. Com explica el P. Cantalamessa, el discipulat comença quan «persones adultes tenen per fi l'ocasió d'escoltar el kerigma, renovar el propi baptisme, elegir conscientment Crist com a propi Senyor i salvador personal

i comprometre's activament a la vida de la seva Església» (predicació 2-5-2005).

Per ser deixeble és indispensable, sobretot, mantenir una relació viva amb Jesucrist, perquè la fe neix i creix en la trobada amb Ell. Es tracta d'una relació de coneixement i amor, que abasta tota l'existència. En aquest procés ocupen un lloc fonamental els sacraments, que ens inicien a la fe i en són aliment constant. Els sacraments són moments centrals de la nostra relació amb Jesucrist. També és essencial incorporar-se a la comunitat cristiana. El deixeble no camina sol, sinó que sempre va acompanyat i treballa unit a l'Església, implicant-se en la vida i missió de la comunitat. Hi ha, doncs, tres elements fonamentals: la relació personal amb el Mestre, els sacraments i l'Església.

D'altra banda, el deixeble i la missió van units. El papa Francesc ha recordat insistentment que tot deixeble ha de ser missioner, és a dir, ha d'estar compromès en l'anunci de l'evangeli. «Ser deixeble és tenir la disposició permanent de portar als altres l'amor de Jesús i això es produeix espontàniament a qualsevol lloc: al carrer, a la plaça, a la feina, en un camí» (EG 127). El batejat és, alhora, enviat.

No podem desistir del mandat de «fer deixebles». Les nostres parròquies i comunitats cristianes necessiten persones que d'una manera conscient elegeixin seguir Crist i desenvolupar, així, l'abundant gràcia que van rebre el dia del seu baptisme.

COMENTARI DE LA PARAULA

Som uns criats inútils quan no fem res més del que se'ns ha ordenat

GLORIA MONES

Jesús, tot fent camí cap a Jerusalem (Lc 17,11), acaba d'advertir els seus deixebles, amb imatges d'una duresa extrema, sobre el gravíssim perill dels escàndols (17,1-2) i d'instruir-los sobre el perill del germà, que no coneix límits (17,3-4), passatges que ens han estalviat de llegir-los aquest diumenge. Els apòstols reaccionen demanant-li que els augmenti la fe. La resposta de Jesús, segons el Còdex Beza, deixa entendre que, de fe, no en tenen gens ni mica: «*Si tinguéssiu una fe com un gra de mostassa*», tinguda per la més petita de totes les llavors. El text usual considera que sí que en tenen: «*Si teniu una fe com un gra de mostassa*, diríeu a aquest sicòmor: «*Desarrela't i planta't al mar!*», i us obeeiria.» El Còdex Beza reforça la comparació fent ús del paral·lelisme hebreu: «...diríeu a aquesta muntanya: «*Desplaça't d'aquí allí!*», i es desplaçaria, i al sicòmor: «*Trasplanta't al mar!*», i us obeeiria.» Tant «la muntanya» com «el sicòmor» porten l'article, senyal que són dues entitats ben conegudes dels apòstols: representen la institució jueva de Je-

rusalem, a la qual Jesús ha decidit enfrontar-s'hi. A continuació, Jesús desenvolupa el contingut dels dos exemples que acaba de presentar amb una espècie de paràbola sobre l'estatus que tenien els servents i que els apòstols han assumit sense replicar, identificant-se amb els servents que ho fan tot perquè l'amo els ho ha ordenat, per no haver-li donat la plena adhesió. És obvi que l'amo no estigui agraït al seu servent perquè hagi fet el que li havia manat. Per si hi hagués algun dubte, Jesús mateix ho ratifica: «*Em penso que no*», una deliberació que no trobareu en el text usual. Això no vol dir que Jesús hi estigués d'acord, sinó que coneixia molt bé quin era l'estatus dels servents en el seu temps. No deixa de sorprendre'm que encara avui molts creients no parin de fer-se seva la frase, sense percebre'n la ironia, identificant-se del tot amb aquests «servents inútils».

JOSEP RIUS-CAMPS
Biblista

CONSULTORI BÍBLIC

QUIQUE FERNÁNDEZ

Coordinador d'Escola d'Animació Bíblica

Ens pot ajudar l'arqueologia a conèixer el món de la Bíblia?

L'arqueologia, així com els avenços en altres ciències lingüístiques i socials, ha permès un salt qualitatiu important en el coneixement i interpretació de la Bíblia. Al llarg de la història cristiana s'ha designat Terra Santa com el cinquè Evangeli. Sens dubte, aquesta important denominació té molt a veure amb tota la recerca arqueològica que ens confirma i ens matisa les dades ja conegudes i, a més, ens en descobreix de noves.

Doncs bé, l'arqueologia ens descobreix no només dades a Terra Santa referents a l'Evangeli, sinó que ho fa també a tot Àsia Menor, Egipte, Europa, i s'amplia així el nostre coneixement també a l'Antic Testament o als altres llibres del Nou Testament.

El cardenal Ravasi, biblista eminent, explica que les noves dades aportades per l'arqueologia ens il·luminen l'episodi de Jericó: els israelites no hi van trobar muralles alçades i, per tant, les trompetes no van enderrocar res ni es va devastar la ciutat i els seus habitants. Ens explica que segurament els conflictes tribals a la zona ja es van encarregar d'aterar els murs i de saquejar la ciutat i les vides. De per si, el relat que trobem a Josuè 6, més que una batalla ens recorda una processó.

L'exemple de Jericó ens serveix per agrair a l'arqueologia (i a les altres ciències) la seva aportació per allunyar-nos d'una lectura fonamentalista i literalista de la Bíblia.

Un altre gran exemple i testimoni d'aquesta col·laboració estreta i preciosa la trobem als museus bíblics. N'hi ha prou d'acostar-se a visitar els museus bíblics de Montserrat o Tarragona per comprendre com l'arqueologia bíblica, impulsada per figures eminents com el benedictí P. Bonaventura Ubach, aconseguen no només il·luminar el coneixement de la Bíblia, sinó que li atorguen una especial visibilitat didàctica.

PER A CONSULTES:
REDACCIO@CATALUNYACRISTIANA.CAT

Diumenge XXVII de durant l'any

Lectura primera

Ha 1,2-3.2,2-4

El just viurà perquè ha cregut

Lectura de la profecia d'Habacuc:

Fins quan, Senyor, demanaré auxili i no m'escoltareu, cridaré: «Violència», i no em salvareu? Per què deixeu que vegi aquestes calamitats i contempli tantes penes? Tinc davant els ulls devastacions i violències; hi ha baralles i s'aixequen discòrdies.

El Senyor em respongué: «Escriu una visió, grava-la sobre tauletes d'argila, que es puguin llegir corrents. És una visió per a un moment determinat, que aspira al seu terme, i no fallarà. Espera-la, si es retardava; segur que vindrà, no serà ajornada. L'home d'esperit orgullós se sentirà insegur, però el just viurà perquè ha cregut.»

Al·leluia

IPe 1,25

La paraula del Senyor dura per sempre, i aquesta paraula és l'evangeli que és anunciat.

Salm responsorial

94

Veniu, celebrem el Senyor amb crits de festa, aclamem la Roca que ens salva; presentem-nos davant seu a lloar-lo, aclamem-lo amb els nostres cants.

*R. Tant de bo que avui sentíssiu la veu del Senyor:
«No enduriu els vostres cors.»*

Veniu, prostrem-nos i adorem-lo, agenollem-nos davant el Senyor, que ens ha creat, ell és el nostre Déu, i nosaltres som el poble que ell pastura, el ramat que ell mateix guia. *R.*

Tant de bo que avui sentíssiu la seva veu:
«No enduriu els cors com a Meribà, com el dia de Massà, en el desert, quan van posar-me a prova els vostres pares, i em temptaren, tot i haver vist les meves obres.» *R.*

Evangeli

Lc 17,5-10

Només que tinguéssiu fe

Lectura de l'evangeli segons sant Lluç:

En aquell temps, els apòstols digueren al Senyor: «Doneu-nos més fe.» El Senyor els contestà: «Només que tinguéssiu una fe menuda com un gra de mostassa, si dèieu a aquesta morera: “Arrenca't de soca-rel i planta't al mar”, us obeiria.

Lectura segona

2Tm 1,6-8.13-14

No t'avergonyeixis del testimoni que donà el nostre Senyor

Lectura de la segona carta de sant Pau a Timoteu:

Estimat, et recomano que procuris revifar la flama del do de Déu que portes en virtut de la imposició de les meves mans. L'Esperit que Déu ens ha donat no és de covardia, sinó de fermesa, d'amor i de seny. Per tant, no t'avergonyeixis ni del testimoni que donà el nostre Senyor ni de mi, que estic empresonat per ell; tot el que has de sofrir juntament amb l'obra de l'evangeli, suporta-ho amb la fortalesa que Déu ens dona. Tingues com a norma la doctrina sana que has escoltat dels meus llavis, i viu en la fe i en l'amor de Jesucrist. El tresor que t'ha estat confiat és valuós. Guarda'l amb la força de l'Esperit Sant que viu en nosaltres.

»Suposem que algú de vosaltres té un esclau llaurant o pasturant el ramat. Quan ell torna del camp, li diu mai que entri de seguida i sigui a taula? No li diu, més aviat, que prepari el sopar, que estigui a punt de servir-vos mentre mengeu i beveu, i que ell menjarà i beurà després? I quan l'esclau ha complert aquestes ordres, qui ho agraeix? Igualment vosaltres, quan haureu complert tot allò que Déu us mana, digueu: “Som servents sense cap mèrit: no hem fet altra cosa que complir el nostre deure.”»

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

(CICLE LITÚRGIC C; FERIAI II)

TEMPS DE DURANT L'ANY

(SALTERI: SETMANA 3)

Octubre

2. DIUMENGE

Diumenge XXVII de durant l'any, Verd. Lectures: Habacuc 1,2-3;2,2-4 / Salm 94 / 2 Timoteu 1,6-8.13-14 / Lluc 17,5-10. Lleida: *Mare de Déu de l'Acadèmia (S), Blanc.*

SANTORAL: beat Berenguer de Peralta, b.; Sadurní, erm.

3. DILLUNS

Fèria, Verd. Lectures: Gàlates 1,6-12 / Salm 110 / Lluc 10,25-37. O bé: *Sant Francesc de Borja (ML), Blanc.* SANTORAL: Dionís l'Areopagita, b. i mr.; Francesc de Borja, prev.; Gerard, ab.

4. DIMARTS

Sant Francesc d'Assís (MO), Blanc. Lectures: Gàlates 1,13-24 / Salm 138 / Lluc 10,38-42 SANTORAL: Àurea, vg.; Petroni, b.

5. DIMECRES

Témpores d'Acció de Gràcies i de Petició (MO), Blanc. Lectures: Deu-

teronomi 8,7-18 / Salm 1 Cròniques 29,10-12 / 2 Corintis 5,17-21 / Mateu 7,7-11

SANTORAL: Atilà, b.; Caritina, vg.

6. DIJOUS

Fèria, Verd. Lectures: Gàlates 3,1-5 / Salm Lc 1,69-75 / Lluc 11,5-13. O bé: *Sant Bru (ML), Blanc.*

SANTORAL: Emili, mr.; Fe, vg. i mr.; Maria de les Cinc Llagues, rel.

7. DIVENDRES

Mare de Déu del Roser (MO), Blanc. Lectures: Gàlates 3,7-14 / Salm 110 / Lluc 11,15-26

SANTORAL: Julita, vg. i mr.; Marc, p.; Sergi, mr.

8. DISSABTE

Fèria, Verd. Lectures: Gàlates 3,22-29 / Salm 104 / Lluc 11,27-28. O bé: *Santa Faustina Kowalska (ML), Blanc.*

SANTORAL: Demetri, mr.; Simeó el Just, prof.

El Sant 4 OCTUBRE

Sant Francesc d'Assís

La donació de la pròpia vida pels pobres és un tret de tot el cristianisme, però en el món catòlic pren una rellevància única. Al llarg dels segles han estat nombrosos els sants i els ordes que s'han dedicat als malalts i als que no tenen res, vistos com a imatge privilegiada de Crist. Aquest fort accent caritatiu no es pot comprendre sense la figura cabdal de sant Francesc d'Assís (1181 - 1226).

Figura catòlica realment universal, Francesc era fill d'una família de rics comerciants, i va ser un jove despreocupat i frívol. Però arran d'una estada a la presó, una experiència mística de Crist mateix el va dur a un canvi de vida. Volent seguir l'Evangeli en la seva pobresa, va renunciar a tots els béns i va començar a viure de la manera més austera possible visitant pobres i malalts. Alhora, predicava per tot arreu l'amor de Déu, la fraternitat de tots els homes i la bondat de l'obra divina. El seu testimoni va commoure les masses, i se li van afegir nombrosos seguidors, tant homes com dones, entre ells Clara d'Assís, amb els quals va acabar fundant els franciscans i les clarisses. Sant Francesc va escriure pregàries i himnes que encara avui són molt populars. Va ser canonitzat pel papa Gregori IX el 1228, només dos anys després de morir, i continua sent un dels sants més unànimement venerats dins de l'Església catòlica.

Reines i litúrgies

MERCÈ SOLÉ
(msoletey@gmail.com)

Tots plegats hem estat uns quants dies una mica embafats de protocols i celebracions diverses en relació amb la mort de la reina Elisabet II d'Anglaterra. Realment, la monarquia britànica té una aparentment il·limitada capacitat de ritualitzar els símbols, i de fer-ho de forma solemne, corprenedora i sense estalviar recursos, oferint veritables espectacles i aplegant el poder real i reial de tot el món, o gairebé. Per més que s'ha parlat de valors com treball, fidelitat i servei, comuns a tothom, tot plegat s'ha expressat amb un excés d'or i pedres precioses, remarcant bé la immensa distància entre la monarquia i la vida de la majoria dels mortals. Potser aquesta distància és el que produeix fascinació.

Aquesta mena de «litúrgia» (així n'han dit molts mitjans) civil i poderosa m'ha fet pensar en la nostra, de litúrgia. La litúrgia de la nostra Església de vegades ha tingut temptacions d'assemblar-se a aquesta altra litúrgia monàrquica: amb ornaments rics, amb protocols estrictes, amb llenguatges distants, amb rúbriques complexes. Com si aquesta mena d'enlluernament afavorís el contacte amb el misteri. Els museus de les nostres catedrals estan plens de vestits carregats d'or, amb les teles més fines, d'evangeliaris que són autèntiques obres d'art realitzades a partir dels materials més cars i preciosos. I no és una qüestió només del passat: cada vegada veiem més capellans que opten per fer ús de sofisticades randes i capes en les celebracions litúrgiques.

Però jo diria que aquesta manera d'entendre la litúrgia és una mena d'oxí-

moron, perquè intenta expressar coses profundes i valuoses, a l'abast de tothom i sobretot dels més pobres, amb uns mitjans que més aviat evoquen el contrari.

De fet el criteri conciliar ens remet en primer lloc a una actitud participativa de tots nosaltres que és fonamental perquè la celebració connecti de dins a fora i no sigui solament un espectacle que contemplem i que esperem que ens emocionï. D'entrada, ens apropem a la litúrgia amb esperit comunitari de pregària.

Ens remet també a un llenguatge simbòlic, no pas racional, que obre el camí a la bellesa, a l'equilibri, al silenci, al respecte. Cap d'aquestes coses no està renyida amb l'alegria ni, diguem-ho tot, a tirar la casa per la finestra de tant en tant. Però de fet, el que celebrem —que Jesús ha ressuscitat i viu entre nosaltres— ho expressem com bonament podem, però ho vivim més enllà de la celebració en si mateixa. Hi ha una continuïtat entre vida i celebració i per això cadascun de nosaltres n'és protagonista. L'Eucaristia, per exemple, no és un espai màgic on podem tocar el cos de Crist, sinó un espai on els cristians, aplegats, reconeixem Jesús ben viu enmig nostre. I el més sagrat de tot plegat no només és allà, sinó que viatja amb nosaltres a tot arreu, per ser sal i llum per a tothom a través nostre. La nostra tasca principal és obrir-li pas, perquè pel baptisme, tots, totes, som reis, sacerdots i profetes, encara que alhora també som, com diu l'evangeli que llegim aquest diumenge, servents incansables sense cap mèrit.

Celebrat el Meeting de Rímini

GIORGIO CHEVALLARD

S'ha celebrat recentment la 43ena edició del Meeting per l'Amistat entre els Pobles de Rímini amb una participació excepcional i unes trobades molt interessants. El lema triat per a l'edició d'enguany ha estat «Una passió per l'home», frase de Don Giussani. Al fundador del moviment Comunió i Alliberament se li ha volgut retre homenatge en l'any del centenari del seu naixement; també s'ha organitzat una magnífica exposició virtual sobre la seva vida i obra.

El Meeting reclama la nostra postura personal davant dels nombrosos problemes actuals. No podem apagar el nostre desig de felicitat, de bellesa i de justícia enfront de les pandèmies i la guerra. La manca de pau ataca, com un virus, l'ésser humà d'avui.

L'encontre inaugural (titulat «Artesans de pau», en expressió del papa Francesc) va constituir un poderós testimoniatge de tres persones que lluiten per la pau i la justícia a llocs molt difícils. Al començament es van llegir els telegrams enviats pel Sant Pare i pel president de la República italiana.

Mons. Dieudonné Nzapalainga, cardenal arquebisbe de Bangui (República Centrafricana), va ser protagonista del diàleg de pau amb l'imam musulmà i el pastor protestant du-

rant el conflicte desencadenat entre els grups Séléka i Anti-balaka. No ha estat una guerra de religió. «La pau no és la victòria d'un bàndol perquè l'altre deixa de lluitar. La pau és un compromís i determinació per fer possible la convivència», va afirmar el cardenal. Així mateix, va dir que ha estat «un camí difícil», però que «cal tenir coratge».

Per la seva banda, Mons. Pierbattista Pizzaballa, patriarca llatí de Jerusalem, va manifestar que «la justícia i la pau semblen inassolibles». «No serveix de res repetir les paraules. Sense fe, no hi ha esperança. Manca confiança mútua, tant els jueus com els palestins. Abans de tot, penso que defensar els drets de Déu vol dir defensar els drets de l'ésser humà. Cal el perdó, ja que ajuda a purificar la pròpia memòria», va expressar.

En videoconferència, Mons. Paolo Pezzi, arquebisbe de Moscou, va revelar que «quan se'n parla tant, de pau, és perquè hi manca; som incapços de rebutjar l'odi i la violència». «La pau —va constatar— no és una conquesta humana, és un do. Hi ha molt de mal i foscor, però també hi ha moltes petites flames, punts de reconstrucció de la pau. La nostra responsabilitat com a cristians és portar el perdó. Necessitem la pau, però més que un valor, és una experiència, una nostàlgia que pretén reconstruir el que és humà, oferir i acceptar el perdó.»

El Meeting de Rímini d'enguany ha posat en relleu que «una civilització no creix sense cultura. Diàleg i bellesa són les seves línies vitals. La pau i la civilització no es poden donar absolutament per descomptades i no neixen de l'automatisme. La societat necessita ser construïda sense descans en un renovar-se continu de les relacions».

També s'ha ressaltat que «una humanitat autènticament humana només existeix si viu d'una responsabilitat, d'una solidaritat i d'una caritat, les quals neixen de la llibertat i, al seu torn, l'alimenten».

Mons. Dieudonné Nzapalainga va participar al Meeting de Rímini d'enguany.

Postals des d'Andalusia

Pablo García Baena, el poeta

Els poetes, com deia Wittman dels guerrers, «no moren mai, no més defalleixen». Fa uns dies es va presentar a Còrdova un nou llibre de l'inoblidable poeta Pablo García Baena: *Prosa reunida*, en edició de Rafael Inglada, publicada per Renacimiento i la Universitat de Còrdova, que va tenir com a escenari les sales de Bodegas Campos. Molt bé la conducció cordial de Pepe Campos; emocionant el nebot i representants de la família del poeta, Luis Ortiz. Un ambient agradable, amb la família allà, amb els amics, en aquella «cortesia *chispeante*», com la descriu l'escriptor cordovès, Joaquín Pérez Azaústre, que «t'acull quan arribes i que no discrimina perquè ja t'ha integrat».

Vaig conèixer de prop Pablo García Baena perquè visitava amb freqüència la meua parròquia de Sant Llorenç, perquè pertanyia, amb tot el seu cor de poeta i la seva ànima de cristià, a la Germandat del Crist del Remei d'Ànimes, de la qual va ser cofundador, i perquè va dedicar un pròleg a un dels meus llibres dedicats a la parròquia i al popular barri de San Lorenzo. I sempre vaig admirar en ell l'equilibri, la delicadesa, l'amabilitat, l'atenció a cada persona que el saludava, les paraules embolcallades en la cel·lofana d'una mirada nova, subtil, amb l'aroma d'un cordovesisme pur i elegant.

Ja fa quatre anys que va morir el Pablo, però les espurnes de la seva vida, de la seva obra poètica, amaren no només la Còrdova literària, sinó tots els cordovesos que hi van trobar acollida, paraules càlides, amistat cordial. El Pablo va pregonar Còrdova, la va exaltar en els seus poemes, la va bressolar en les seves lloances i va saber descobrir als seus carrers, a les seves places, a les seves esglésies, als seus patis, l'ànima d'una ciutat, patrimoni de la humanitat, però també «poble proper» que, acomboiat per la seva història, viu la certesa que la seva història sempre serà «llàntia encesa per a tot el món».

ANTONIO GIL
Sacerdot i periodista

Cartes

Referent per a la història

D'entre les moltes qualitats que es poden destacar d'Elisabet II, en aquesta hora en què el Regne Unit plora la seva mort, n'hi ha una que, segons el meu parer, sobresurt: la seva capacitat de lliurament i servei al poble i als interessos d'una comunitat de nacions, aglutinada al voltant d'una llengua i d'una cultura comunes.

La lleialtat i la discreció d'Elisabet II han donat forma a la institució monàrquica i han aconseguit preservar així els valors dels quals els britànics se senten majoritàriament orgullosos. Elisabet II ha estat un model per a les monarquies d'arreu del món per la seva capacitat de compromís i responsabilitat. Sens dubte, digne de reconeixement.

JESÚS DOMINGO MARTÍNEZ
Girona

Col·laboració de Mn. Joan Guiteras

Cada setmana compro *Catalunya Cristiana* a la meua parròquia. Fa temps que lleigeixo el setmanari amb goig. Això no obstant, em va saber greu de veure que a l'últim número d'agost hi havia la carta de comiat de mossèn Joan Guiteras. Els seus escrits els trobava summament interessants i d'actualitat. He de dir que eren els escrits del col·laborador que llegia amb més entusiasme!

Suposo que és una decisió irreversible, però he de manifestar que m'ha sabut molt greu saber que ja no col·laborarà més a la revista.

CRISTINA ROSANAS
Vic

Hem rebut el seu correu electrònic, en què ens demana informació en relació a les col·laboracions de mossèn Guiteras.

Aquesta decisió s'emmarca en la voluntat de renovar articulistes i continguts del nostre setmanari. De fet, aquest mes de setembre hem iniciat noves seccions dedicades a Educació i Família, amb l'objectiu d'arribar a nous públics. Certament, sap greu prescindir de persones que fa tants anys que col·laboren amb nosaltres i que han estat tan compromeses amb el setmanari, però, com qualsevol publicació, de tant en tant necessitem renovar-nos.

ÒSCAR MARTÍ
Director de *Catalunya Cristiana*

Podeu enviar les cartes a:

redaccio@catalunyacristiana.cat

«La nostra gran especialitat és la divulgació»

Núria Mañé, directora de Publicacions de l'Abadia de Montserrat

MAC

Fotos: Agustí Codinach

Des del mes de juliol, l'editora Núria Mañé és la nova directora de Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Fins ara n'era l'editora i col·laboradora directa del P. Josep Massot, que n'havia estat el director des del 1970 i que va morir el 24 d'abril passat. Parlem amb ella del passat, del present i del futur d'una editorial que va iniciar la seva activitat l'any 1499, quan l'abat García Jiménez de Cisneros va instal·lar una impremta pròpia al monestir montserratí.

Núria, enhorabona per aquest nomenament. Què significa per a vostè dirigir Publicacions de l'Abadia de Montserrat?

Moltes gràcies. És una mostra de confiança per part del monestir de Montserrat. Jo fa ja quinze anys que treballo a l'editorial, i encara en fa més que treballava al costat del P. Josep Massot. Conec la casa, i procuraré, com fins ara, que els cinquants anys no siguin un pes, sinó que ens esperonin a fer-ne molts més. Volem que l'editorial continuï tenint el prestigi i el bon nom que ha tingut fins ara.

El P. Josep Massot va estar cinquanta anys al capdavant de Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Quin és el llegat que ha deixat?

Fer moltíssima feina i fer-la ben feta. I culturalment, deixa un patrimoni de llibres publicats immens, amb uns títols que, en el seu moment, van ser molt importants per a la cultura catalana i que no publicava ningú més.

Una figura polièdrica extraordinària.

I tant! El P. Massot era un savi d'aquests que gairebé ja no en queden. Un savi molt complet. Era una figura admirable dins de l'àrea de les humanitats: era historiador, filòleg, escriptor...

Va col·laborar durant trenta anys amb el P. Massot. Com era la seva manera de treballar?

De tarannà tranquil, era una persona que tenia les coses molt clares. Corregia els llibres, en revisava el contingut, feia notar les inexactituds als autors. Treballava sense pausa, però no el vaig veure mai estressat. Quan una qüestió era molt urgent, i ens hi havíem de posar immediatament i treballar de pressa, ens deia: «Farem el que podrem.» És a dir, volia que les coses sortissin, sens dubte, però no de qualsevol manera. És una lliçó que sempre li he agraït.

Publicacions de l'Abadia de Montserrat té sis segles d'història. Inicia a partir d'ara una nova etapa?

Segurament. Estem situant-nos en una nova manera de funcionar, sense el P. Massot. Continuarem sent la mateixa editorial i fent el mateix estil de llibres, però alhora anirem buscant nous camins per arribar a més lectors. Publicacions de l'Abadia de Montserrat compta amb un fons editorial de més de tres mil títols publicats. La nostra gran especialitat és la divulgació. Les principals matèries que treballem són la història, la llengua, la literatura, la religió, l'ensenyament de català i de música i el llibre infantil i juvenil.

«El P. Massot era un savi molt complet»

Perfil biogràfic

Nascuda a Vilanova i la Geltrú, Núria Mañé és llicenciada en documentació (gestió de la informació) a la Universitat Oberta de Catalunya (2008) i diplomada en traducció a l'Escola Universitària de Traductors i Intèrprets de la Universitat Autònoma de Barcelona (1987).

Ha coordinat els col·laboradors externs a l'enciclopèdia *Gran Larousse Català*, dirigida per Josep Corredor-Matheos a Edicions 62 (1988-1991), i ha transcrit i elaborat els índexs topogràfics i onomàstics de tots els volums de *Materials de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya*, a cura del P. Josep Massot.

Ha treballat en l'edició conjunta, amb el P. Massot, de *Memòries*, de Josep Puig i Cadafalch, d'*Índexs de les Obres de Jordi Rubió i Balaguer*, amb Albert Soler, de *De Ramon Llull al Diccionari de Fabra*. Acostament lingüístic als monuments de les lletres catalanes, de Germà Colón.

Ha fet també traduccions del francès i de l'alemany de diversos contes i novel·les juvenils. És autora dels contes infantils *La carta als Reis* i *En un poble de pessebre*. Des de l'any 2007 ha treballat d'editora a Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

«Publicacions de l'Abadia de Montserrat compta amb un fons editorial de més de tres mil títols publicats»

El petit argot sardanístic (I)

JOAN MAS I SALA

Penso que qualsevol activitat, ja siguin oficis, professions..., ben diferenciada, té un conjunt de mots específics en el seu desenvolupament que anomenem argot, i la sardana o l'activitat sardanística també el té.

Si comencem per la música, tenim que la interpreta un conjunt instrumental d'onze músics que anomenem *cobla*. En la cobla hi trobem tota la sèrie d'instruments que la formen: el *flabiol* i un diminut tambor dit *tamborí*, amb la corresponent *broqueta* (tocats per un sol músic). Específics de la formació són el *tible* (dos) i la *tenora* (dos). Llavors hi ha la *trompeta* (dos), el *trombó* (un), el *fiscorn* (dos) i el *contrabaix* (un), vulgarment anomenat *verra* o *burra*. En total, els onze instrumentistes.

Cadascun dels músics que toquen aquests instruments són anomenats simplement amb el nom de

l'instrument corresponent o amb la forma gramatical de terminació *-aire* o *-ista*, que indica ofici o dedicació, com *flabiolaire*, *fiscornaire*, *tenorista*, *trompetista* o *contrabaixista*.

Els músics se solen col·locar en un lloc enlairat del terra, dit de diferents maneres, com *empostissat*, *taulat*, *tarima*, *entarimat* o *cadafal*.

Les sardanes, com a peça musical, les fa un *autor* o *compositor*.

En algunes sardanes hi ha un instrument protagonista o dominant; aquestes sardanes s'anomenen *obligades*, d'un instrument o d'un altre. Darrerament hom les anomena *de lluïment*.

Per començar a ballar o dansar hem de formar o fer una *rotllana*, *anella*, *rodona*, *ròdol* o *cèrcol*, que de totes aquestes maneres ho podríem anomenar i de fet s'anomena o s'ha anomenat.

La música comença amb unes notes simples del flabiol i tamborí,

anomenades *preludi* o *introit*, també *entrada*, que no es ballen, i són el senyal, tant per als músics com per als balladors, que comença la peça.

A l'hora de ballar, hem de comptar els compassos de la música per tal de seguir-la i marcar els passos o punts de les *tirades de curts* (*petits* o *baixos*) i de *llargs* (*alts*), i anar *puntejant*, això és, fer el pas i marcar-lo amb la punta del peu, o sigui de puntetes, amb la part posterior del peu, el taló, enlaire.

Les sardanes tradicionalment consten de deu tirades: quatre de curts i sis de llargs. En els darrers anys, ha aparegut una sardana més breu, amb tres tirades de curts i quatre de llargs; en total, set. Hi ha qui ha anomenat aquesta sardana més curta d'*estil manresà*.

Les tirades de curts es ballen amb la posició dels braços avall. Les de llargs, en canvi, amb els braços enlaire.

Agustí Codinach

En algunes sardanes hi ha un instrument protagonista o dominant.

La degradació de l'aire es va fent cada vegada més intensa.

ACTUALITATS CIENTÍFIQUES

Cal reduir la quantitat d'anhidrid carbònic que hi ha a la nostra atmosfera

Crec que el que afirmem en el títol d'aquest article tots hi esteu d'acord. És ben sabut que la gran quantitat de vehicles que té ara el nostre planeta, amb els motors de combustible que s'usen i que produeixen aquest gas carbònic, està contaminant l'atmosfera d'una manera alarmant; a més, hi ha algunes indústries que també emeten aquest gas. La degradació de l'aire es va fent cada vegada més intensa i l'escalfament global, o canvi climàtic, és innegable amb els seus efectes desastrosos. Cal tenir-ho molt present i posar-hi remei com sigui. És cert que hi ha moltes indústries que s'aprofiten d'aquest gas per als seus productes, com begudes carbonatades, refrigerants en centrals nuclears, extintors d'incendis, neveres... que arriben a capturar uns 230 milions de tones de CO₂ atmosfèric a escala mundial cada any. Però l'Agència Internacional de l'Energia (IEA en sigles angleses) ens diu que s'hauria d'arribar a aprofitar-ne uns 8.000 milions i afegeix que cal fer plans per aconseguir aquesta descarbonització almenys cap a l'any 2050.

Aquesta és la qüestió. Com resoldre el problema? És evident que una solució ha d'anar pel camí d'eixamplar l'àmbit de fer servir aquest gas a la indústria o com sigui. I, millor encara, fer que els motors de vehicles funcionin d'una altra manera, que no siguin de combustió. Sembla que la indústria de cotxes i d'avions ja ha pres consciència de construir motors elèctrics. Serà suficient? Ens hem trobat amb un article interessant i ben fonamentat que suggereix una altra solució. Que facin servir eFuels els motors de combustió.

No sabeu què és un eFuel? És un carburant líquid artificial que s'obté a partir de l'anhidrid carbònic (de l'atmosfera o d'on sigui) i l'hidrogen (que es pot treure de l'aigua), tot plegat amb l'ajuda de carboni; és un gas que no contamina. Si es fa servir en comptes de gasolina també produirà CO₂, però exactament la mateixa quantitat que s'haurà emprat abans per fer la seva combinació, o sigui que el resultat de contaminació és zero, perquè en conjunt a l'atmosfera en roman tant com el que hi havia abans de fer-ne aquesta combinació o ús que hem dit. Es tracta, doncs, d'una energia neta.

Quines perspectives hi ha per fer ús d'aquesta energia? A Espanya, Repsol vol construir a Bilbao una de les plantes més grans del món d'aquesta mena de combustible que porta el nom d'eFuel. És clar que, mirant a escala mundial, pot esdevenir una de les alternatives clau per descarbonitzar els vehicles a les pròximes dècades. Sembla que els de llargs desplaçaments, com ara camions, vaixells i avions estan a punt d'acceptar aquest carburant. I poc hauran de canviar els seus motors per fer-lo servir.

Nosaltres no som qui per decretar que s'han de complir aquests plans. Però, pel que hem llegit, creiem que és una solució molt acceptable. Afehim-hi, de totes maneres, que també seria bo que les indústries que aprofiten aquest gas per als seus productes n'incrementessin el consum. És un punt important reduir la quantitat d'anhidrid carbònic que hi ha a la nostra atmosfera per a la continuïtat de la vida humana a la Terra.

FRANCESC NICOLAU
Professor emèrit de la Facultat
de Filosofia de Catalunya

GENT DE CASA

Dorotea de Chopitea

Com hem dit més d'una vegada, la secció Gent de Casa recull una petita biografia de persones de la nostra terra que han destacat per la seva fe i la seva obra a l'Església, que han estat importants, però que no són àmpliament conegudes pel gran públic.

Malgrat que al llarg de la història han estat moltes les dones que reuneixen aquestes condicions, la dificultat rau que en el passat eren poc visibles i sempre és més costós de trobar-les, mentre que en el cas dels homes la documentació per confeccionar un esbós biogràfic és molt més abundant.

En el cas de Dorotea de Chopitea, potser és un personatge del qual tenim prou informació, fins i tot és prou coneguda. Les seves iniciatives i la seva obra social no tenen cap paral·lelisme ni semblança; la fortuna personal que aportà a la creació de dotzenes d'institucions pot comparar-se a les grans fundacions i obres socials d'avui. Realment, es pot dir que a la Barcelona i a diversos llocs de Catalunya de la segona meitat del segle XIX hi ha poques institucions on ella no hi fos al darrere.

Nascuda a Xile el 4 de juny del 1816, descendent de bascos comerciants, la seva família s'instal·là a Barcelona tres anys després. Als setze anys es casaria amb el ban-

quer Josep Serra Muñoz, de família catalana però també nascut a Xile, família que tingué sis filles i des del primer moment es van dedicar a les obres de caritat en un món ple de necessitats.

Donya Dorotea, com sovint se l'anomena, va finançar la construcció de l'església del Sagrat Cor dels Jesuïtes del carrer Casp de Barcelona, l'inici del temple del Sagrat Cor del Tibidabo o de Maria Auxiliadora a Sarrià. De la seva mà van sorgir quinze escoles de les congregacions de jesuïtes, salesians, salesianes, paüles, concepcionistes o germans de les escoles cristianes.

La seva generositat permeté que fossin fundats els hospitals de Sant Joan de Déu, Sant Rafael, Sagrat Cor i el de Nens, tots a Barcelona, i set asils o residències per a ancians, pobres, infants i desemparats.

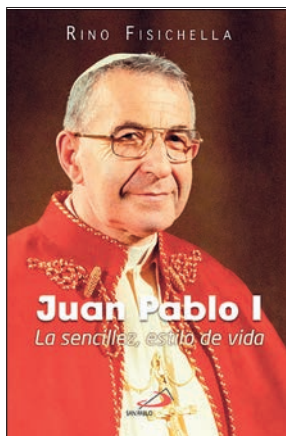
Vídua des del 1882, va continuar les seves obres. Va ser una gran ajuda per a l'obra salesiana quan sant Joan Bosco va visitar Barcelona el 1886.

Moria el 3 d'abril del 1891 i fou enterrada al cementiri del Poblenou, fins que el 1927, quan va iniciar-se el procés de beatificació, el seu cos va ser traslladat al santuari de Maria Auxiliadora, a Sarrià. Va ser declarada venerable pel papa sant Joan Pau II l'any 1983.

JOAN PALLARÈS-PERSONAT
Historiador

Dorotea de Chopitea va ser benefactora de nombroses obres socials.

RINO FISICHELLA

Juan Pablo I. La sencillez, estilo de vida
San Pablo, 2022, 328 pàg.

El 4 de setembre, Joan Pau I, «el Papa del somriure», va ser beatificat. Mons. Rino Fisichella, que va participar com a ponent en la causa de beatificació, presenta un nou llibre dedicat a aquest Sant Pare. Ens hi descobreix un home de Déu que, en la senzillesa del seu estil de vida, manifestava una profunditat espiritual poc comuna.

ENRIQUE MARTÍNEZ LOZANO

Profundidad humana, fraternidad universal
Desclée De Brouwer, 2022, 224 pàg.

L'espiritualitat és un valor en alça. Es tracta d'una espiritualitat sense adjectius que no deixa res a fora, sinó que ho abraça tot. L'autor, tot i que reconeix els riscos que l'amenacen, intenta aclarir-ne rigorosament els continguts i mostra la profunda riquesa que engloba. Només la veritat allibera, només la comprensió transforma.

TOMÁS OLÁBARRI

La promesa cumplida
Palabra, 2022, 112 pàg.

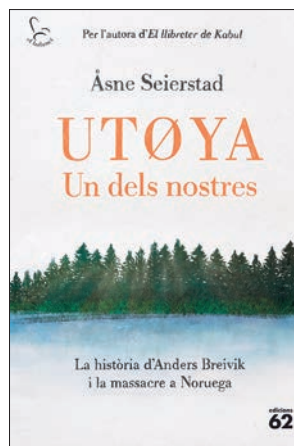
Jesucrist, Fill de Déu fet home, ha vingut per salvar-nos, per assumir el pecat de l'home i restaurar la seva amistat amb Déu. En aquestes pàgines, ens submergirem en l'apassionant món del Nou Testament, que ens permetrà conèixer de primera mà les paraules i els fets de Jesús, i també de la seva Església.

GUILLERMO BORAO

La sastrería de Scaramuzzelli
Roca Editorial, 2022, 320 pàg.

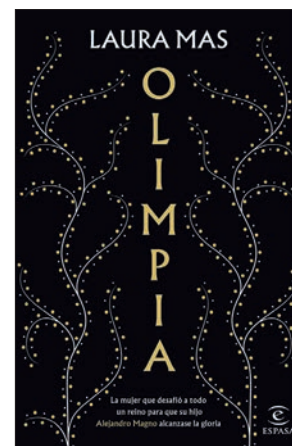
Poc abans de morir, l'escriptor i fabricant de teixits Joseph Langhorne troba la forma de distreure el seu fill malalt: llegir-li històries que es representen rere la finestra del seu dormitori, l'única amb vistes a qualsevol indret del món. Un d'aquests contes, però, sembla amagar l'anunci que algun dia arribarà algú que ho canviarà tot...

ÅSNE SEIERSTAD

Utøya. Un dels nostres
Edicions 62, 2022, 532 pàg.

El 22 de juliol del 2011, Anders Breivik va fer explotar una bomba davant de l'oficina del primer ministre noruec, al centre d'Oslo. Tot seguit, se'n va anar a l'illa boscosa d'Utøya i va matar seixanta-nou persones, la majoria joves. La periodista Åsne Seierstad narra la història d'aquell dia fatídic i de les seves conseqüències per al país escandinau.

LAURA MAS

Olimpia
Espasa, 2022, 332 pàg.

Macedònia, any 357 aC. La jove princesa d'Epir, Mirtale, s'instal·la al palau de Pela després del seu matrimoni amb Filippo, rei de Macedònia. Tots dos han segellat una aliança entre els seus regnes. Un any més tard, la Mirtale donarà a llum un nen i canviarà el seu nom pel d'Olimpia, i s'inicia així una etapa en què la seva prioritat serà la supervivència de la seva dinastia.

CRÍTICA DE TEATRE

ANDREU SOTORRA
andreu.sotorra@gmail.com

Estranys en un tren és un dels clàssics del gènere negre i, malgrat les versions cinematogràfiques, la teatral de Craig Warner és relativament moderna, del 2013. En aquests gairebé deu anys, l'obra ha voltat per molts escenaris internacionals amb l'aval de l'autoria original de Patricia Highsmith i també amb el ressò emblemàtic de la primera versió en blanc i negre, el 1951, d'Alfred Hitchcock.

No et fiïs ni de la teva ombra

És la primera vegada que *Estranys en un tren* s'adapta al teatre català i gairebé es pot considerar obligat que ho faci al Teatre del Raval, que s'ha significat en les últimes temporades per un bon nombre d'èxits de públic de versions de novel·les d'Agatha Christie com *Testimoni de càrrec*, *La teranyina* o *La visita inesperada*.

Cal advertir que, en la versió teatral, un dels protagonistes, Guy Haines, no és una figura del tennis, com passa a la novel·la, sinó un conegut arquitecte. Això facilita a l'adaptador Craig Warner jugar amb les possibilitats interioristes que li exigeix el registre teatral.

A aquestes alçades, la majoria d'espectadors coneixen més o menys la trama d'*Estranys en un*

tren. No hi ha, doncs, ni intriga ni sorpresa esclatant sinó l'opció d'acompanyar els intèrprets en el desenvolupament del pla que en Bruno —un noi de la mare amb complex d'Èdip— i en Guy —l'arquitecte més aviat bon jan i en procés de separació matrimonial— acorden gairebé com un joc d'atzar. Hi ha un revòlver que no s'ha disparat mai i dues persones que fan nosa: el pare d'en Charles Bruno i la dona d'en Guy Haines.

Són els actors Xavi Carreras (Charles Bruno) i José Barón (Guy Haines) els que interpreten un duel entre el Mal i el Bé. I, dels dos, és Xavi Carreras qui protagonitza algunes de les escenes més dramàtiques, rendit a la falda de la mare i ofegat en el seu propi complex d'Èdip.

Aquesta versió de Patricia Highsmith continuarà interessant els addictes al gènere i pot ser també una crida per als molts lectors que la novel·la ha tingut i encara té. Una novel·la, per cert, que s'acaba de reeditar en català (Viena Edicions) i que ha optat per un títol diferent del tradicional: *Desconeguts en un tren*. Posats a jugar amb títols nous, empequem-nos en un altre després de constatar amb quines maldats especula Patricia Highsmith: *No et fiïs ni de la teva ombra*.

L'actor Xavi Carreras i l'actriu Laura Sancho, en una escena de l'obra «Estranys en un tren», de Patricia Highsmith.

«ESTRANYS EN UN TREN»

Adaptació de Craig Warner sobre la novel·la homònima de Patricia Highsmith
 TRADUCCIÓ: Tamar Aguilar
 INTÈRPRETS: José Barón, Ramon Bonvehí, Xavi Carreras, Mercè Rovira, Laura Sancho i Carlos Vicente
 DIRECCIÓ: Empar López
 Teatre del Raval, Barcelona
 Fins al 30 d'octubre

AMB BON HUMOR

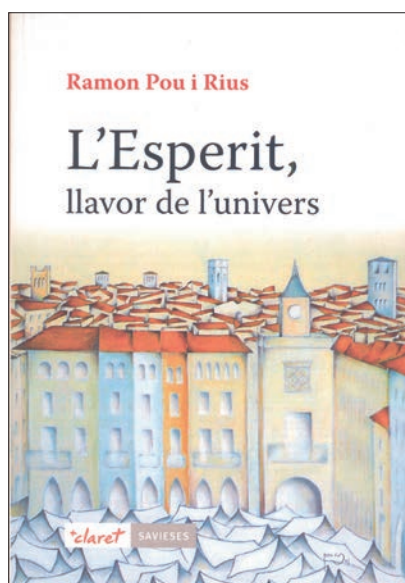
CRÍTICA LITERÀRIA

MN. JOSEP RUAIX I VINYET

Eclesiàstic, gramàtic i escriptor

Teologia, mística, bellesa

RAMON POU I RIUS

L'Esperit, llavor de l'univers

Editorial Claret, 2014, 160 pàg.

He rellegit de bona gana aquest llibre pòstum de Ramon Pou i Rius (Vic, 1928-2012), publicat gràcies a la intervenció de Joan Torra i Bitlloch. El «doctor Pou», com li dèiem, va aterrar com a professor al Seminari de Vic (havent estudiat abans a Vic mateix, a Comillas, a Roma, a Munic i a Barcelona) en els anys seixanta duent-hi els aires del Concili Vaticà II en general i de la renovació litúrgica en particular. Després fou docent a la Facultat de Teologia de Catalunya. Tenia un port elegant, pausat i un gran sentit de l'humor.

L'obra que ressenyo de forma sumària ve a ser el seu testament espiritual. S'hi mostra com un teòleg competent, informat i avançat. També com un místic. Vegem-ne un petit tast: «La fe no és un coneixement intel·lectual, més aviat és la paradoxa d'un no coneixement sota la llum d'una presència espiritual. La fe no coneix des de la raó, però sí acompanyada de la raó. El creient, en la netedat del cor, escolta i sent el Misteri que li parla, i en fa cas» (p. 25). Recordem que els mots *místic* i *misteri* provenen de la mateixa arrel grega, *mýo*, idea de tancament, d'aclucar els ulls, de silenci.

Igualment, mostra una gran sensibilitat per la bellesa. A part que personalment sabia molt de dibuixar i pintar, li agradaven totes les arts i s'embadalia davant la formosor de la creació. Heus ací un altre tast del que expressa: «M'ha atret sempre la simple bellesa d'una litúrgia quan ha estat atenta al llenguatge dels temps que vivim i neta de barroquismes i d'anacronismes. Montserrat ha estat un punt de referència» (p. 82). O bé: «L'emoció sentimental és filtre de sensacions espirituals que em fan vibrar davant la bellesa dels elements de l'univers, davant l'estimació amical, davant l'harmonia de sons, de colors i de paraules...» (p. 124).

Encara que hagin passat uns vuit anys de la publicació d'aquest volum —molt pulcre, per cert—, constitueix un missatge ben vàlid i actual. Aprofitem-lo!

RAUXA

Amb motiu d'«Alcarràs» (i II)

Mostrant-nos la vida quotidiana (i les dificultats) d'una família del camp lleidatà, el llargmetratge de Carla Simón té la virtut de tirar per terra el tòpic que identifica catalanitat i esperit burgès. *Alcarràs* fa un gest tan simple com mostrar l'existència d'aquesta àmplia franja del Principat que va de Tortosa a la serra del Montsec i que —a diferència d'altres contrades de Catalunya— pocs poetes, pintors i músics han cregut mai que mereixia ser motiu d'inspiració i de lloança.

Des del segle XIX la burgesia barcelonina i de l'àrea metropolitana ha fet com si una part de Catalunya no hi fos: s'ha estimat més fixar la mirada cap al nord, a les petites cales íntimes i recollides de la Costa Brava, o als boscos del Montseny i la vall de Camprodon, tan frescos i verds que un pot arribar a somiar que es troba en un racó idíl·lic del nord d'Europa. Encara avui no és el mateix estiuejar a Alp, Viladrau, la Vall d'en Bas, Begur o Calella de Palafrugell, que fer-ho a Alcoltge, Belianes, la Granadella, el Molar o Vilalba dels Arcs. La segona relació de pobles amb prou feines té cabuda dins de l'imaginari col·lectiu català. Per saber com és realment Catalunya, no n'hi ha prou de conèixer l'Empordà i la plana de Vic; cal saber també com són les Garrigues i la Terra Alta, o si més no, saber on paren. De Barcelona estant, aquestes comarques, en quilòmetres, no queden tan lluny, però el que pesa de debò és la distància mental. *Alcarràs* és un intent de fer veure a la gran metròpoli que, a menys de dues hores de cotxe, hi ha una altra Catalunya que ignora completament.

EDUARD BRUFAU

Agenda

Barcelona

FUNDACIÓ JOAN MARAGALL

El **dimecres 5 d'octubre**, a les 19.00, cicle de jornades de reflexió «Quatre arrels de la creació» organitzat per la Fundació Joan Maragall i l'Albergueria de Vic amb la xerrada *L'espiritualitat* amb Neus Forcano i Lau Feliu. Serà a la seu de la Fundació Joan Maragall, c/ València, 244 – Barcelona.

«NUESTROS PEQUEÑOS HERMANOS»

El **dimecres 5 d'octubre**, a les 20.30, concert solidari del grup Comeback a favor de «Nuestros Pequeños Hermanos» a la sala Luz de Gas de Barcelona.

AJUDANTAJUDAR

El **dijous 6 d'octubre**, a les 18.30, Joan Majó parla sobre *Un futur amb creixement responsable* (c/ L'Avenir, 40, entr. 1a – Barcelona).

MANS UNIDES

El **dijous 6 d'octubre**, a les 21.00, concert a benefici de Mans Unides amb la Coral Carmina, diferents solistes i l'Orquestra de Cambra Terrassa48. Hi interpretaran el *Rèquiem* de Mozart a la basílica de Santa Maria del Pi de Barcelona. Més informació: WhatsApp 686 724 356.

MISSIONS

El **dissabte 8 d'octubre**, a les 10.00, Mons. Javier Vilanova presideix la trobada diocesana d'animació missionera al Seminari de Barcelona: conferència de Manuel Górriz sobre *La animación misionera en el continente digital*, testimonis missioners i presentació de campanyes i cursos amb Mn. José M. Calderón.

MONESTIR DE SANT PERE DE LES PUEL·LES

El **dissabte 8 d'octubre**, a les 9.45, recés de silenci contemplatiu seguint el mètode de Franz Jalics amb Glòria Andrés, Rosa Suriñach, Lidia Roig i Esteve Fornaguera; el **diumenge 9**, a les 18.00, conferèn-

cia de la Gna. Griselda Cos sobre *La vida monàstica. Un camí d'interioritat i de compromís*. Més informació: tel. 932 038 915.

AMICS DE L'ORGUE DE LES CORTS

El **diumenge 9 d'octubre**, a les 18.00, concert d'orgue amb Juan M. Pedrero a la parròquia de Santa Maria del Remei de Barcelona (pl. Concòrdia, 1).

Girona

CÀRITAS

El **divendres 7 d'octubre**, de 10.00 a 13.00, Jornada Mundial pel Treball Decent amb el lema *Sense compromís no hi ha treball decent* al Caixa Fòrum de Girona.

Lleida

VERGE DE L'ACADÈMIA

El **diumenge 2 d'octubre**, a les 10.30, festa de la Verge Blanca de l'Acadèmia: eucaristia i certamen a la Casa de l'Església-Acadèmia Mariana de Lleida.

Terrassa

TAIZÉ

El **dissabte 8 d'octubre**, a les 20.45, pregària a l'estil de Taizé amb el tema *Preguem, siguem u amb tothom* al monestir de Sant Cugat del Vallès.

Vic

CAMÍ DE CONTEMPLACIÓ

El **dimecres 5 d'octubre**, a les 19.00, sessió en línia de la comunitat Camí de Contemplació. Més informació: camidecontemplacio@gmail.com.

CATALONIA SACRA

El **dissabte 8 d'octubre**, a les 11.30, visita guiada *La façana nova de la Seu de Manresa* amb Àngel Menargues. Informació: reserves@cataloniasacra.cat.

PREGUEM PER LES INTENCIONS DEL PAPA

Perquè l'Església visqui cada cop més la sinodalitat i sigui un lloc de solidaritat, fraternitat i acollida

Catalunya Cristiana

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 145 €

Gibraltar i Portugal: 145 €

Resta d'Europa: 222,99 €

Amèrica i Àfrica: 254,19 €

Àsia i Oceania: 325,43 €

Membre de l'APPEC
Associació de Publicacions Periòdiques en Català

El setmanari rep l'ajut de la Generalitat de Catalunya

www.catalunyacristiana.cat

[f](https://www.facebook.com/catalunyacristiana) /catalunyacristiana

[@catcristiana](https://twitter.com/catcristiana)

[i](https://www.instagram.com/catalunya_cristiana) catalunya_cristiana

[y](https://www.youtube.com/CatalunyaCristiana) Catalunya Cristiana

Director: Òscar Martí Navarro
Consiliari: Mn. Miquel Ramón Fuentes
Sotsdirectora: Carme Munté Margalef

Redactors: Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Macià Grau, Rosa M. Jané, Joan Andreu Parra
Lingüista: Montserrat Pibernat
Fotògraf: Agustí Codinach

Col·laboradors d'aquesta setmana: Pilarín Bayés, Joan Buscà, Juanjo Fernández, Quique Fernández, Oriol Gil, Antonio Gil, Andreu Ibarz, Joan Mas, Òscar Mateos, Ignasi Miranda, Victòria Molins, Glòria Monés, Francesc Nicolau, Joan Palero, Joan Pallarès-Personat, Josep Rius-Camps, Josep Ruaix, Gabriel Seguí, Mercè Solé, Andreu Sotorra, Sebastià Taltavull

Redacció, administració, publicitat i promoció:
C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014 BARCELONA
Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

redaccio@catalunyacristiana.cat
administracio@catalunyacristiana.cat
publicitat@catalunyacristiana.cat
subscripcions@catalunyacristiana.cat

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malgosa

Edita: Fundació Missatge Humà i Cristià

Administració: Isabel Giralt (comptabilitat), Dídac Campos (subscripcions)

Autoedició i compaginació:
Macià Grau

Impressió: Impressions Intercomarcals, SA
Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri.
Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272 SANT FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79

CARME MUNTÉ MARGALEF

Des del 12 de setembre, la Llibreria Claret es troba al carrer Sicília cantonada Travessera de Gràcia. En concret, al número 410 del carrer Sicília. D'aquesta manera, la Llibreria i l'Editorial Claret han completat el trasllat al barri de Gràcia de Barcelona, una mesura que van anunciar el mes d'abril per adaptar-se al nou context editorial. Les dues institucions, dels Missioners Claretians, mantenen la seva activitat i continuen comptant amb tots els treballadors i treballadores que tenien al carrer Roger de Llúria, que consideren indispensables per desenvolupar la nova etapa i els nous projectes. Jaume Morales és cap de la llibreria Claret.

Quines raons han motivat el canvi d'ubicació de la llibreria?

La Llibreria i l'Editorial Claret s'han traslladat al barri de Gràcia de Barcelona com a mesura per adaptar-se al nou context editorial. El trasllat de les dues institucions porta l'activitat i les instal·lacions al voltant del nucli claretià de Gràcia, ben conegut per l'Escola i l'Esportiu Claret i pel santuari-parròquia del Cor de Maria.

Què hi trobaran les persones que us visitin?

La nova llibreria, que disposa de més de 200 metres quadrats, incorpora les últimes tecnologies en el món del llibre. La nova llibreria manté l'esperit de la Llibreria del carrer Roger de Llúria, incorporant els elements que faciliten la cerca de llibres, la consulta, l'assessorament bibliogràfic... També manté les especialitats de religió, humanitats, filosofia, infantil i juvenil i pensament humanístic, entre d'altres. La llibreria compta amb tots els treballadors i treballadores de l'antiga Llibreria del carrer Llúria, indispensables per desenvolupar la nova etapa i els nous projectes.

Quins són els reptes de present i futur d'una llibreria i editorial amb tanta història?

Sense oblidar d'on venim i la nostra especialitat, un dels reptes més importants és treballar diàriament

Jaume Morales, cap de la llibreria Claret

«La teologia està perdent força a favor de l'espiritualitat i la interioritat»

per adaptar-nos als nous temps: digitalització i noves tecnologies, necessitats dels clients, entre d'altres. També adaptar-nos als clients del barri, junt amb les escoles que tenim al voltant, que ens exigiran nous reptes diferents a la situació anterior de la llibreria.

En quin estat de salut es troba el món editorial en general, i més en concret el religiós?

La salut del món editorial en general és prou bona en l'apartat de l'edició, perquè es publiquen molts títols nous i es fan moltes traduc-

cions de literatura de països que abans no arribaven al mercat editorial. Potser la part més negativa és la diferència entre publicació i vendes, que comporta que les llibreries se saturin de novetats a un ritme que les vendes no poden absorbir. En el món religiós, que és la nostra especialitat, ens estem adaptant a les noves demandes del client. La teologia està perdent força a favor de l'espiritualitat i la interioritat, que són temes que sí que van arrelant més en les noves generacions.

Cava *amb* Cor

BRUT
RESERVA

2€

de cada ampolla
es donaran a
projectes d'infants
i joves de Càritas
a Catalunya

Apadrinat per Josep Roca

EL CELLER DE CAN ROCA

Organitzat per:

» Compra el #CavaAmbCor
Més informació a: www.cavaambcor.cat